3 of 10
SET
$30-

M. GELLER
COCHRANE, ONT.

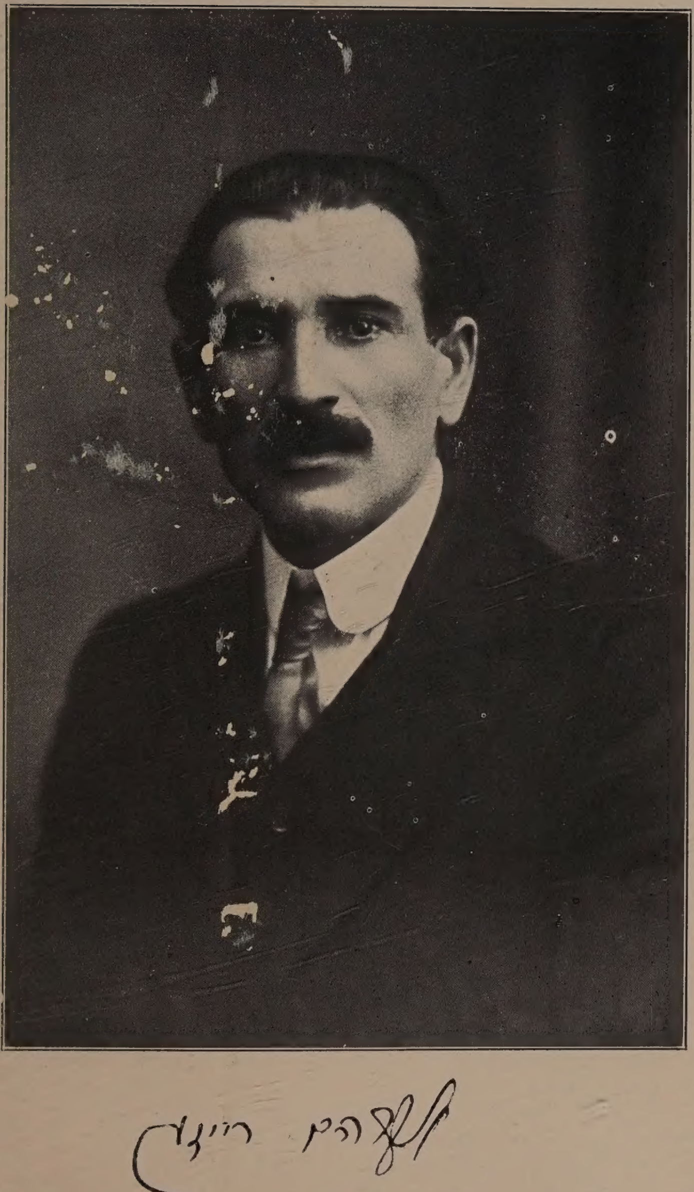

אַלע ווערק
פון
אַברהם רייזען.
אין 12 בענדער.

יובּילעאום אויסגאַבּע.

אברהם רייזען.

לידער

ערשטער באנד.

ארויסגעגעבען פון פערלאג „אידיש“
1917 ניו־יארק. תרע"ז.

Copyright, 1916
by
YIDDISH

*   *   *

די דאָזיגע צוועלף בענדער אונטער'ן טיטעל „אַלע ווערק" איז די ערשטע פאָלשטענדיגע זאמלונג פון דעם אַלעם, וואָס איך האָב געשריעבען אין פּראָזע און פערזען אין פערלויף פון פינף און צוואנציג יאָהר (1891 — 1916).

אויב דער בקי אין דער אידישער ליטעראַטור בכלל און פון מיינע שריפטען בפרט, וועט זיך כאַפּען, אַז איהם פעהלען אייניגע זאכען, בעט איך איהם ער זאָל מיר ענטשולדיגען: דערפאר בעט איך שוין אויך ענטשולדיגונג ביי דעם יעניגען, וואָס וועט געפינען אייניגע זאכען פאר איבעריג.

געוואָלט האָב איך צוזאמענשטעלען מיינע ערצעהלונגען און ליעדער לויט'ן כראָנאָלאָגישען סדר, ווי עס פיהרט זיך דאָס רוב ביי פאָלשטענדיגע אויסגאבען. אָבער צוליעב די פערשיעדענארטיגקייט פון די מאָטיווען און סיטואַציעס, וואָס מיינע ליעדער און ערצעהלונגען ענטהאַלטען, וואָלט א כראָנאָלאָגישע אָרדענונג געוועזען גיט בעזונדערס צוועקמעסיג. אַן ערצעהלונג פון אידישען לעבען אין דער אַלטער היים וואָלט אויסגעקומען צו שטעהן בשכנות מיט א בילד פון אמעריקאַנער לעבען און פון אַזאַ נאָהענטקייט פון צוויי ווייטע וועלטען וואָלטען מיינע ווערק, לויט מיין מיינונג, געליטען אין הארמאָניע.

דערפאר האָב איך ביי'ן צוזאמענשטעלען די צוועלף בענדער, געהאַלטען זיך מעהר לויט'ן אינהאַלט, אָרט און עפּאָכע. אין די ערשטע בענדער געהען אריין די ערצעהלונגען פון דער אַלטער וועלט, אין די ווייטערדיגע בענדער — די ערצעהלונגען פון דער גרויסער שטאָדט און יענע ערצעהלונגען, וואָס טראַגען אַן אַלגעמיינעם כאַראַקטער. אין די נאָך ווייטערדיגע בענדער געהען אריין יענע, וואָס איך האָב געשריעבען פון אמעריקאַנער לעבען, א. אַז. וו.

אויף אזא'ן אופן געפינט דער לעזער אין ערשטען באנד די ערצעהלונג „אמאליגע מענשען“, וואס איז געשריבען געווא־רען מיט א יאהרען צוריק, נעבען אן ערצעהלונג „דער עיבור“, גע־שריעבען מיט זעכצעהן יאהר צוריק. א. ד. ג.

דאס זעלבע געשיהט אויך מיט די דריי בענדער לידער, וואס געפינען זיך אין די דאזיגע צוועלף בענדער פון „אלע ווערק“, — כאטש שוין אין א קלענערער מאס.

אבער אום צופריעדענצושטעלען די נייגיערדע פון דעם לע־זער איז דער פערלאג „א י ד י ש“ אזוי פריינדליך געווען צוצודרוקען ביי'ן סוף פון 12טען באנד אן א י נ ה א ל ט פ ע ר צ י י כ נ י ס פון אלע ערצעהלונגען און לידער, וואס קומען אריין אין די אלע צוועלף בענדער ל ו י ט א כ ר א־נ א ל א ג י ש ע ן ס ד ר.

מורא האבענדיג אריינצופאלען אין א טאן פון אן הקדמה, וואס דאס איז היינט ניט שטארק אין דער מאדע, שליעס איך דעם דאזיגען פארווארט מיט דער פערזיכערונג, אז כאטש די דאזיגע זאמלונג פון מיינע ווערק טראגט דעם שווער־קלינגענדען נאמען „יובילעאום אויסגאבע“, ווילען דאך די לאנגע צאהל יאהרען, וואס שטעהען הינטער מיין ליטערארישער טהעטיגקייט ניט שטערען מיר צו שאפען מיט'ן זעלבען פליים, ווי ביי'ן ערש־טען ליעד, מיט פינף און צוואנציג יאהר צוריק, ווען איך בין נאך געווען כמעט א אינגעל און געקוקט מיט גלויבען אין דער צוקונפט אריין... און אפשר דערפאר האב איך ניט צוזאמענ־געשטעלט מיינע ווערק כראנאלאגיש...

א ב ר ה ם ר י י ז ע ן.

ניו־יארק, אויגוסט, 1916.

דאס לעבען ציהט

דאָס לעבען ציהט.

דאָס לעבען ציהט זיין אלטען ניגון —
עס דאַרשט דאָס הארץ נאָך עפּעס נייס;
אָ, טראכט מיר אויס א נייעם ליגען —
איך צאָהל דערפאר דעם העכסטען פּרייז.

ווי אויסגעטראָטען אלע וועגען!
און אַלע שפּורען, ווי בעקאנט:
ווי וואָלסטו וועלען בלאָנזשען, פרעגען:
וואו איז דער וועג צום נייעם לאנד?

עס דארשט דאָס הארץ נאָך נייע קוואלען,
א ווייטע לוסט אין ד׳ אויגען ברענט!
ווי וואָלט צו זיי איך צוגעפאלען
און אויסגעשעפּט זיי מיט די הענט!

די זיידעס אונזערע, זיי פלעגען
זיך שאפען ליגענס אלערליי —
דאָך ווער פלעגט צווייפלען זיך דערוועגען
און ווייט גערופען האָט עס זיי!

דער ווייטער קוואל פון „אייביג-לעבען" —
געגלויבט האָט יעדערער דעריין.
און אויב געגלויבט איז שוין געוועזען —
מען ברויך נאָר זוכען: וואו — וואוהין?...

און אייער „װאָרהײט" איז אױף אײביג,
און ס'װײסען זי פון גרױס ביז קלײן.
דאָך אַלע װעגען שמאָל און שטױביג
און שטאָט אַ קװאַל, געפינסט אַ שטײן! . . .

ווען דו געהסט אמאָל פערביי.

ווען דו געהסט אמאָל פאַרביי
יענע גאַס און יענע הויז,
וואו דו האָסט געוואוינט שוין לאַנג,
ווערט דיר אומעטיג און באַנג!

יענער צימער אין דער מיט
דיינער איז געוועזן דאָן!
דו דערקענסט די פענסטער צוויי —
פרעמד געוואָרען זיינען זיי!

דאָ געשטאַנען איז דיין בעט,
דאָרט געשטאַנען איז דער טיש;
אַנדערש איז געשטעלט דאָרט איצט,
אויף דיין שטוהל אַ פרעמדער זיצט.

קוקסט די מענשען אויף דער גאַס,
אַלע זיינען אונבעקאַנט.
נייע שכנים אין דעם הויז —
זעהען בייזע, פרעמדע אויס...

און די קינדערלעך ביים טיר
שפּיעלען זיך נאָך איצטער אויך;
אָך, דאָס דאַכט זיך דיר נאָר אויס,
יענע זיינען איצט שוין גרויס...

מערקט דיך איינער און ער פרעגט:
זוכט איהר וועמען דאָ אין הויז?

ענטפערסט: כ'האב דאָ זעלבסט געוואוינט —
קוקט ער אָן דיך ווי ערשטוינט.

ער פערשטעהט ניט, אז מען קען
זוכען זיך אליין אין הויז
וואו מען האָט געוואוינט נאָך ווען
און מען וויל ז י ך ווידער זעהן.

טעג.

טעג — זיי זיינען גלייך צו מענשען,
און זיי לעבען און זיי שטארבען . . .
זומערם ערשטע טעג — ווי קינדער
זיינען זיי מיט זייער שמייכלען.

איך האָב ליעב די קליינע קינדער
און די ערשטע טעג פון זומער —
ווייסען גאָר ניט פון געוויטער
און זיי שפּיעלען אזוי פריידיג.

ערשטע טעג פון הערבסט ! א, בלייבע !
ווי בעליעבט זיינט איהר מיין הארצען !
און ווי ריהרט מיך אייער שמייכעל,
וועלכער פאלט אויף הוילע פעלדער.

כ'זעה אין איהם דעם זין פון לעבען :
אלעם מוז זיין ענדע האָבען.
און דער זומער און די יוגענד —
וואָס עס בליהט מוז אויבעט וועלקען . . .

גליק.

ווי ס'קומט נאר אראפ דא
דער מענש אויף דער וועלט
אזוי איז פאר איהם שוין
זיין גליק דא בעשטעלט.

עס איז ניט קיין שטיקעל,
עס איז ניט קיין שטיק:
א יעדער בעקומט דא
א גלייכען טייל גליק.

קיין איבריגע גליקען
איז קיינמאל פאראן.
איין חלק פאר אלע,
פאר ווייב און פאר מאן.

ביי'ן מענשען די אויגען,
זיי זיינען צו גרויס,
ער קוקט אויף א חלק
א צווייטענס גאר אויס.

ער זוכט און ער נישטערט
און האט נישט קיין רוה,
ביז וואנען ער גנבה'ט
א צווייטענס טייל צו.

ער לויפט עם בעהאלטעז,
ברעכט האלז און געניק,
און וועט אויך פערלירען
זיין אייג'נעם טייל גליק...

צייט-מאָטיוו.

מיר האָבען זיך אַלע איצט פיינד
און האלטען זיך בלויז אין איין קריעגען.
צי איז דען פון ליעבע דאָס ליעד
געוועזן גאָר פון אָנפאנג א ליגען?

און אפשר גאָר זיינען מיר פאלש,
אויך איצט אין דעם האָס אין דעם טיעפען,
דערפאר ווייל מיר זיינען פערפרעמדט
און האָבען זיך נאָך נישט בעגריעפען.

דאָך כאפּען צוריק איז שוין שפּעט,
מיר זיינען צו ווייט שוין פערגאנגען,
און קענען ניט מעהר שוין צוריק
די הענד איינע ד'אנדערע דערלאנגען...

אין וועג.

איך זוך שוין אין לעבען, קיין וועג,
מיר דאכט שוין: דאָס בלאָנזשען איז ריכטיג;
איך בענק שוין ניט מעהר נאָך דער זון —
א שטערענדעל מאכט מיר שוין ליכטיג.

איך זוך שוין קיין פּאַלאַץ אין וועג,
מיט צעהנדליגע צימערן, טירען,
וואו בת־מלכה'ס, עדעל און שטאָלץ,
פון איינעם אין צווייטען שפּאַצירען.

א הייזעלע זוך איך א קליינס,
ווען ס'הויבט אָן אין וועג פּלוצים רעגענען
און זאָל דאָן א פריינדליך געזיכט
ביי'ן עפ'נען די טיר מיך בעגעגענען...

א שטיבעל א קליינס און א טיש...
א ליעדעל פון ווינד און דעם קוימען,
און זיצען זיך רוהיג און שטיל
און טרוימען פארגעסענע טרוימען..

דו ביזט ווי א רויז.

דו ביזט ווי א רויז צווישען דערנער,
ניט זעהן עס, בעדארף מען זיין בלינד;
דאך לאז איך דיך, מיידעל, א קאלטער —
מיין הארץ בענקט נאך דערנער אצינד.

א רויז — וואס־זשע קענסטו מיר געבען?
דיין דופטען? אך, דאס שטערט מיר גראד!
דיך אפרייסען? פלאגט דאס געוויסען,
דיך נעהמען אין האנד — איז א שאד.

בעליידיגט א רויז! און עס וועלען
בערייִדען מיך לייט אין גאנץ שטאדט
און וועל ווי א קין דערנאכדעם
געיאגט זיין פון מענשען און גאט.

דו וועסט אין מיין צימער פערוועלקען
גאנץ שנעל, אין א טאג אדער צוויי,
און טראגען וועל איך אין מיין הארצען
א שטענדיגען אומעט און וועה.

די געזוכטע ליעבע.

איך וואַלט זיך פערליעבען
אויך אַמאָל געוואַלט,
ווי אין בוך געשריעבען,
ווי אין בוך געמאָלט :

אין אַ שמאָל אַלעע
און פון בוימער שווארץ,
זאָל איך זי בעגעג'נען —
קלאַפּען זאָל דאָס הארץ.

איהרע טריט געמאָסטען,
איהר פיגור איז שלאַנק :
און ווי איינגעזיעגעלט
האָט זי מיין געדאַנק.

כ'ווייס גאָר-ניט איהר נאָמען,
און אויך ניט איהר שטאָם,
און אין הארצען ברענט שוין
מיר אַ ליעבעס־פלאַם !

וואָכען, לאַנגע וואָכען
געה איך פון דער פריה
אַלץ אין יענעם גאַרטען —
צו געפינען זי.

יאָהרען, לאַנגע יאָהרען,
געהען שנעל פאַרביי,
און איך זוך זי אימער,
אימער אויף דאָס ניי...

און עס וועלקט דער גאָרטען
און צוריק ער בליהט,
און איך זוך זי וויעדער,
און געפין זי ניט.

מיינע האָאר שוין גראָה באַלד
איך פערגעס, פערגעס;
זוך זי יעדען פריהלינג,
כ'וואַרט נאָך אויף א נס.

אַך, נאָר דאָס איז ליעבע,
אייביג זוך זי, זוך,
ווי עס ווערט בעשריעבען
אין אן אַלטען בוך...

דער זיעגער.

אַ, זייט נישט מקנא דעם העלד
וואָס האָט ענדליך געזיעגט,
און זייט נישט מקנא זיין קראנץ
צום סוף, וואָס ער קריעגט.

עס זינגען איהם פרויען א ליעד —
עס קלינגט אזוי זיס...
און בלומען מען שפרייט און מען וואַרפט
צו איהם צו די פיס.

און ס'חלומ'ען ליעבע צו איהם
די פרויען פון לאנד,
און ס'חולמ'ט די שעהנסטע צו איהם
און ציהט אויס איהר האנד.

און ס'הערשט נישט קיין ניין מעהר פאַר איהם,
און מעהר קיין פערבאָט;
און ענדליך איז ער שוין קיין מענש,
ער איז שוין א גאָט...

ווי איינזאם! א גאָט אויף דער ערד...
די שטראָף אזוי הארט!
ער בלייבט, ווי אין הימעל זיין פריינד,
אין פאַלאַץ פארשפאַרט...

זעקס מיליאן מענשען.

זעקס מיליאָנען מענשען
לעבען אין דער שטאָדט.
אויסגעצעהלט אויף ריכטיג —
די סטאַטיסטיק האָט.

און איין צייל פערנעהמט עס
אין דעם בלאַט, נישט מעהר;
איבערלעזען איז עס
איבעריגנס ניט שווער.

ס'איז נאָר א סטאַטיסטיק
פון א טרוק'נעם מאַן;
אין די זעקס מיליאָנען
בין איך אויך פאראַן . . .

און דער אָרמער היימאַן
און דער רייכער שיף —
אַלעם געהט אין חשבון,
אַלעם — איין בעגריף . . .

געה איך אום שפּאַצירען
אין דער טיעפער נאַכט:
„זעקס מיליאָנען מענשען" —
האָבען מיך פערטראַכט.

שטיל אין אַלע גאַסען,
אַלץ אין טיפע רוה:
(נאָר א ווייטער טראַמוויי
קלאַפּט נאָך ערגעץ וואו...)

זעקס מיליאָנען מענשען.
ווער זשע זיינען זיי. —
יעדער מיט זיין שמחה,
יעדער מיט זיין וועה?

זעקס מיליאָנען ליידען
האַלט די נאַכט אין שוים,
זעקס מיליאָנען ליבעם —
ליבעם שטאַרק און גרויס.

זעקס מיליאָנען מענשען
האָבען מיך ערוואַכט:
כ'בענש זיי אין דער שטילקייט,
ווינש זיי: גוטע נאַכט!...

שטיל און אומעדיג.

שטיל און אומעדיג און שפּעט . . .
הארץ מיינס, וואָס האָסט׳ זיך צורעדט . . .
אַלע מענשען שלאָפען לאנג —
וואָס־זשע וואכסטו, מיד און באנג ?

שאַ, דו האָסט זיך ווי דערפרעהט . . .
האָסט געמיינט אז יעמאנד געהט.
קיינער געהט ניט, נאריש הארץ,
קוק אין פענסטער : שטיל און שווארץ !. . .

שטיל און אומעדיג און שפּעט . . .
הארץ מיינס — וואָס האָסט׳ זיך צורעדט ?
וועמען ווארסטו ? זאָג מיר, זאָג —
אויף דעם אָקומענדען טאָג ? . . .

ער וועט קומען, נו, איז וואָס ?
וועט ער ברייננגען נאָך פערדראָס . . .
וואָס־זשע ווארטסטו גאָר אומזיסט ? —
הארץ מיינס, ווי פערנאַרט דו ביזט ! . . .

די רויז.

עס בויגט זיך א רויז אויפ'ן טישעל
פון קריגעלע וואסער ארוים;
זי דופטעט, זי בליהט נאך, דאך פיהלט זי,
אז באלד און ס'וועט זיין מיט איהר אוים . . .

מען האט זי ניט לאנג אבגעריסען
פון גארטען, פון שוועסטערלאך פיעל;
זי האט זיך געשפיעלט דארט מיט שטראהלען,
אין אווענד — מיט ווינטעלאך קיהל!

א שמעטערלינג קומט איהר בעזוכען,
אין פארבען די שעהנסטע בעציערט;
ער פלאטערט ארום און ער זושעט,
און ענדליך א שמועס פערפיהרט.

ער האט באלד געהאלזט זי, געצערטעלט,
און אט — און ער זויגט שוין איהר זאפט . . .
זי האט זיך געשעמט, דאך געשוויגען,
עס האט איהר פערגעניגען פערשאפט...

דערנאך איז דער שמעטערלינג ליעגען
געבליעבען, ווי שכור פאר גליק.
א צווייטער, נאך יונגער און שענער
קומט אן, און דאס זעלבע צוריק . . .

פערמעגט האָט זי ליעבע פּאר אַלע —
זיי זיינען געווען אזוי שיין . . .
איצט ווערט זי מיט וואסער געמינטערט,
דאָך וועט זי אָהן ליעבע פערגעהן . . .

זי און דער טרוים

אַך, וואו איז זי, העניע, אצינד —
דאָס ליעבע, דאָס גאָלדענע קינד ?
איך האָב זי געליעבט א וואָך צוויי,
דאָך בענק איך עד היום נאָך זיי . . .

נאָך זיי, נאָך די וואָכען די צוויי,
זיי טהוען מיר איצטער נאָך וועה . . .
איך היט זיי ווי א גאָלדענעם טרוים —
און העניען — געדענק איך קוים־קוים.

אַלע

אַלע זיינען פריינד מיט דיר
ווען דיין מזל שטראַהלט,
אַלע פריינד פערלאָזען דיך,
ווען דיין שטערען פאַלט.

בלייבסט אַליין אין פינסטערניש —
און גאָר אונגעריכט
מערקסטו: אין דיין אייגען האַרץ
געהט דיר אויף אַ ליכט;

מערקסטו ווי דאָס גליק קלאַפּט אָן
ווען דו ביזט אַליין,
און ווי ס'איז געוועזען דאָן
יענער שטערען קליין.

און געפינען ווען דו וואָלסט
איהם צוריק דערנאָך,
וואָלסטו איהם ניט אויפהויבען —
דען צו וואָס דעם יאָך?...

אויפ׳ן ים.

1.

ווי א בייזע צווייטע מאַמע
וואַרפט דער ים מיין שיף — די וויעג ;
וועלכע בייזע ליעדער זינגט ער,
ווי עס איבעלט — קוים איך ליעג !

ווי א בייזע צווייטע מאַמע
וואַרפט ער אום מיין וויעג און שעלט ;
דאָך ער וועט מיך ניט פערוויעגען,
כ׳ חלום פון א נייער וועלט !

כ׳ חלום וואכענד — רוהיג ליעג איך
אין מיין נייער וויעג און שטום,
עפּיס בייזקט זיך, נאָר איך וויין ניט —
פאר׳ן ים א טרער — ווי דום !

.2

בייזע ליעדער זינגט דער ים מיר,
זיינע וועלען — ווי זיי זידען!
ווי ער וואָלט גאָר מיט מיין רייזע
ניט אין גאַנצען זיין צופריעדען.

„וו'היין געשלעפט זיך — נע־ונד'ניק?
ווייניג אין דער וועלט געפאָהרען?
ניט געקענט א ווינקעל קריעגען
פאַר אזוי פיעל לאַנגע יאָהרען?

ניט געקענט א ווינקעל קריעגען,
ניט געקענט א הויז זיך בויען?!
ווייניג גליקען האָט דיין היים נאָך,
ווייניג גיעבט דאָרט ליעבע פּדרויען?

וואָס־זשע טרייבט דיך, וואָס־זשע יאָגט דיך?
אין דער וועלט אלץ ווייט און ווייטער?
זוכסט אלץ נייע ברייטע הימלען,
מיינסט אז דאָרטען איז עס הייטער?“

און איך הער עס און איך שמייכעל,
האַלט מיך איין קוים פון געלעכטער
און איך פייף א ליעדעל אונטער,
ווי א מופקר, ווי אן עכטער.

צום ים.

אַ, נעהם מיך אויף, דו ברודער — ים !
איך קום צו דיר צוריק !
די שוועסטער ערד איז זיכ̆ערער, —
דאָך האָט זי ניט קיין גליק.

אויך דו פערמעגסט עס ניט, דאָך שעהן
ביזט דו און שטאַרק און גרויס,
און וואָס דו טראַכסט און פּיהלסט, ווי איך
אין שטורעם זאָגסט עס אויס.

צום דיכטער.

מעג דער וואָלקען זיין ווי גרויס,
און דעם הימעל גאַנץ פאַרדעקען,
איז דער רעגען ניט אין שטאַנד
צו בעגיסען ווייטע שטרעקען.

גרויס די ערד און גרויס די צאָהל
פון די גערטענער און בלומען;
איז דער רעגען דען אין שטאַנד
צו זיי אַלע צוצוקומען?

גליקליך לאַכט דער הימעל אויף,
ווען בעגאָסען האָט דער רעגען
איין פערדאַרטע שטיקעל לאַנד
און געבראַכט דאָרטען גליק און זעגען.

דיכטער! וואָלקענס דעקט דיין האַרץ —
גיעס זיי אויס אין קוואַלען ליעדער;
נאָר ניט טראַכט פון ערד און וועלט
מיט די אַלע מענשען־ברידער.

מעג דיין וואָלקען זיין ווי גרויס,
מעג דיין האַרץ ווי שטאַרק דיר קלאַפּען,
קען דיין ליעד, דיין וואָלקען־ליעד
אַלע הערצער ניט פערכאַפּען.

מענשען־הערצער זיינען ווייט,
ווי די לענדער איינס פון אנדערען;
גליקליך זאי ווען ד׳האָסט דערפרישט
ערגעץ איינעם אין זיין וואנדערען . . .

פון בענקענדען...

ס׳ווערט מיין זעלע טריעב און באנג
אין דעם טומעל, אין דעם גרילען:
איך וויל הערען קלעזמער שפּיעלען,
איך וויל הערען פיעדעל־קלאנג.

ס׳ציהען טעג זיך, לאנג און גראָה —
רינגלעך פון דער קייט פון לעבען:
איך וויל זעהן, ווי אָדלער שוועבען
אין די וואָלקען ווייס און בלאָה . . .

אַ, איך האָב שוין מעהר קיין קראפט
אין דעם גראהען לאנד צו פיהרען:
איך וויל בלומען־דופטען שפּירען —
בלומען־דופט און בוימער־זאפט!

איך וויל שטייגען אויף דעם בארג!
איינגעשפּארט ווי א פערברעכער:
איך וויל ברייטער איך וויל העכער,
אַ, דער וועג, ווי קורץ און קארג! —

כל זמן.

כל זמן ביזטו נאך נישט פערפאהרען
אין די ווייטע גרויע יאהרען, —
זאלסטו וואנדערען און פאהרען
אין דער ברייטער וועלט.

ס'איז פאר דיר געגוג נאך באהנען,
וואס זיי פיהרען דיך פון דאנען,
נאר נישט פרעג: וואוהין? ביז וואנען? —
זוך נישט קיין געצעלט!

ס'איז געגוג פאר דיר נאך שיפען,
וואס זיי לויפען פריי און שטיפען
אויף דעם ברייטען ים און טיעפען —
זיץ ניט אויף קיין ארט!

ס'וועט די גוטע שיף דיך טראגען
און די כוואליעס וועלען יאגען,
יאגען, טראגען און פערטראגען
דיינע זארגען פארט!

ניט אלץ.

ניט אלץ האט דער מענש נאך ביי גאט אבגענומען,
ער איז נאך א׳ן עושר, ער האט נאך פערמעגען:
עס ציהען זיך פעלדער און וועלדער געדיכטע
דורך ווייטע און ליכטיגע, אפענע וועגען . . .

מיין חבר, מייז ארמער! א זאק אויף די פלייצעס,
אין האנד צו א שטעקען און לאמיר זיך לאזען
אין פעלדער אין ברייטע, אין וועלדער געדיכטע,
און הייזער און גאסען און מענשען פערלאזען!

און לאמיר נאך נעהמען א חבר׳טע מיט זיך,
און ברייט זאל איהר הארץ זיין, ז׳זאל ליעבען אונז ביידען:
און לאמיר אין דרייען אין וועגען זיך לאזען
און ס׳לעבען וועט זיין, ווי א טרוים אין גן־עדן . . .

אין א שניי-נאַכט.

אין אזא נאַכט פערבענקסטו זיך זים — — — —
ווייך איז דער שניי און ער גלאַנצט ;
ס'הויבען מיט לוסט זיך שנעלער די פים
און דיין נשמה — זי טאַנצט . . .

אין אזא נאַכט פון פרישקייט און קעלט
וואַרעמט דיין הארץ זיך ערשט אָן . . .
וויים ווערט די וועלט, יונג ווערט די וועלט,
דו אויך — הויבסט לעבען ערשט אָן . . .

אין אזא נאַכט שווימט דיר ארוים
דאָס, וואָס עס לעבט שוין ניט מעהר :
ס'אַרימע הויז, דיין עלטערענס הויז —
ס'פינקעלט אין אויג דיר א טרער . . .

אין אזא נאַכט פערגעסטו די צאָהל
ווי פיעל דו האָסט שוין געלעבט . . .
מייסט ביזט א קינד, מיינסט ס'איז אמאָל,
וואָלסטו זיך געהויבען, געשוועבט !

אין אזא נאַכט דערמאָנסטו דאָס לאַנד —
שליטעלעך, גלעקעלעך און שניי...
און די געליעבטע רעכטס ביי דיין האַנד — — — — —
אין אזא נאַכט מהוט עס וועה ! . . .

די שבועה.

איך האָב מיר א שבועה געגעבען
גיט װעלען קײן גליק און קײן פרײד,
נאָר שענקען און װידמען מײן לעבען
דעם מענשליכען עלענד און לײד.

כ'בין שפּעטער אויף שמחות געגאַנגען,
מיט פרעהליכע לײט זיך געמישט
געזונגען מיט זײ גלײך געזאַנגען —
די שבועה געבראָכען דאָך נישט.

M. GELLER,
BOCHUM...

אומעטיג.

אומעטיג, מיידעל, צו לעבען אליין, —
קענסט אפשר קומען צו מיר:
מיין צימער איז אָרים, מיין צימער איז קליין,
האָט אַ בעזונדערע טיר.
האָט א בעזונדערע טיר,
נאָר קיינער, אוי, קלאפּט נישט אין איהר.

אומעטיג, מיידעל, אַך, אומעטיג, שווער,
און ווי נאָר דער אָוועגט ער קומט,
זיץ איך די אויגען צום טיר און איך הער —
דער ווינד אזוי טרויעריג ברומט.
דער ווינד אזוי טרויעריג ברומט
און ס'דאכט מיר, אז אימיצער קומט...

און וואו דו קומסט...

און וואו דו קומסט — דאָרט איז גאָט'ס וועלט,
גענהערט ניט צו קיין אַנדערע.
דאריבער, רוהיג, מוטהיג, פריינד!
אַ שטעקען נעהם און וואַנדרע.

דערזעהסט אַ פעלד, דערזעהסט אַ וואַלד,
רוה אויס אין זון, אין שאָטען,
דערזעהסט אַ שטאָדט, ווייך אויס, ווייך אויס,
אַך, זי געהערט דעם שטן.

דו פערגעסט מיך ליעבסטע.

דו פרעגסט מיך ליעבסטע מיינע:
ווען זעה'ן מיר ווידער זיך?
איך קען די פראגע דיינע
ניט ענטפערען אזוי גיך.

עס איז די צייט מיר טייער,
איך בין צופיעל פערנומען;
נאָר ווען דו זאָלסט נישט קומען
פלאמט אויף מיין ליעבעס-פייער.

און אַלע אַרבייט וואַרף איך
און וויל פון גאַרנישט וויסען,
נאָר דיך, נאָר דיינע קוסען,
דען אויסער דיך, וואָס דאַרף איך?

די אלטע קשיא.

פרעגט די וועלט אַן אַלטע קשיא:
וואָס איז פאַרט דער זין פון לעבען?
קומט אין יעדען דור א חכם
אונז אַ קלוגען תירוץ געבען.

הערט מען אויס דעם קלוגען תירוץ
און מען זינגט דעם חכם ליעדער:
שטאַרבט דער חכם גאַר אין גיכען,
בלייבט די אַלטע קשיא וויעדער.

אזוי דרעהט זיך עס און דרעהט זיך,
ביז די קשיא ווערט פערגעסען
און דער עולם לעבט און פרעהט זיך,
האָט גרויס אפעטיט צום עסען.

הויבען אָן די ביינער וועה טהאָן
און אין קאָפּ הויבט אָן זיך וועבען,
פרעגט די וועלט צוריק די קשיא:
וואָס זשע איז דער זין פון לעבען? ...

דער הערבסט.
(פון רוסישען)

אומעטיגע בילדער !
וואָלקענס אָהן א שיער ;
נאָכאַנאַנד דער רעגען —
טייכעלעך ביי'ן טיר.

א פערדארטע בוימעל
שאָקעלט זיך אין שרעק,
ס'קוקט דאָס גאַנצע שטעדטעל,
ווי א גראָהער פלעק . . . .

וואָס ביזטו געקומען,
הערבסט, גאָר אָנגעריכט ?
ס'וויל דאָס הארץ נאָך האָבען
ווארימקייט און ליכט.

קיינער ניט צופריעדען
איז מיט דיין בעזוך ;
פאר'ן אַר'מען מענשען
ביזטו גאָר א פלוך.

שוין בעצייטענס פיהלט ער
גאָר דיין בייזע מאַכט,
ווי פאר קעלט די קינדער
ציטערען ביי נאַכט.

ניׁשט קיין האַלץ אין אויוועז,
אָהן א קלייד דער גוף —
וואָס האָסטו געאיילט זיך,
הערבסט, אויף ווענענס רוף?

זעהסטו דעם בלייכען, קראנקען
איינגעהאָרבעט שטעהט,
ווי האָט איהם דער זומער
פריש געמאכט, געפרעהט.

און אַצינד דאָס רוישען
פון די בלעטער־געל
טרייבען אַן א אומעט
אויף זיין קראַנקער זעעל....

פריה געקומען ביזטו
הערבסט צו גאסט אהער,
פיעלע ווענען זומער
ניט דערווארטען מעהר . . .

זומער-טעג.

אַך שעהנע זומער־טעג, בעקאַנטע,
געקומען זייט איהר ווידער ;
איהר גריסט מיך פריינדליך, ווי פערוואַנדטע,
ווי אַלטע גוטע ברידער.

איהר האָט געבראַכט די זעלבע שטראַהלען
דעם זעלבען גלאַנץ און שימעל
אויף מיר דאָך ווילען זיי ניט פאַלען,
אין איינזאַם טריעבען צימער.

איהר פאַקט זיך אויס פון וועג פון ווייטען,
און האָט געבראַכט געשאַנקען ;
איהר טיילט זיי אויס פאַר פרעמדע לייטען,
וואָס ווען איך ניט דאַנקען...

אויפ׳ן באנקעט.
(נאָכאַחמונג)

מען האָט צום באנקעט מיך געלאַדען
איך ווייס נישט אליין נאָר צו וואָס ?
דאָך לאָזען אליין קאַמעראַדען,
זיי וואָלטען געהאַט א פערדראָס !

דער עולם איז שטאָלץ אָנגעקומען
און יעדער — א גאונ׳שער מאַן !
ווער ס׳האָט זיך מיט דראַמע פערנומען
און ווער מיט א לאַנגען ראָמאַן.

זיי האָבען אין זאַאל זיך געטראָגען
און האָבען גערעדט אזוי הויך ;
נו, האָב איך געשעמט מיך צו זאָגען
אַז איך אליין שרייב עפּעס אויך . . .

ווי א בלום.

(פאָלקס מאָטיוו).

ווי א בלום אהן טהוי פערדאר איך
אהן א קוש און אהן א גלעט ;
שטענדיג ווארט איך, שטענדיג האר איך
און עס ווערט שוין זיין באלד שפעט.

וואו־זשע ער, מיין בעשערטער?
קום שוין גיכער, קום שוין, קום!
נאָר איין קוש, צוויי ליעבע ווערטער
און עס בליהט צוריק די בלום . . .

מיר שטאמען אלע פון אן אנדער וועלט.

מיר שטאמען אלע פון אן אנדער וועלט . . .
דאָרט זיינען מיר אין גאָלדענעם בוך פערשריעבען . . .
דאָרט ווערען מיר רעגיערט פון א געהיימען מלך,
וואָס האַלט אויף אונז אן אויג און היט אונז . . .

אהער אויף דער וועלט קומען מיר צו געהן
צו זעהען א פאָרשטעלונג, וואָס ווערט געגעבען
פון שוישפּיעלער, א חברה קאָמעדיאַנטען;
צו זעהען א פאָרשטעלונג וואָס רופט זיך : „לעבען".

מיר קוקען מיט פערכאַפּטען אָטעם און ס'געפעלט
די שפּיעל און שפּיעלער און מיר הויבען אָן
אליין אויך שפּיעלען, ווערען קאָמעדיאַנטען
און יעדער וויל דער גרעסטער „שפּיעלער" ווערען.

און דאָס איז שלעכט ! ווייל אלע ווילען שפּיעלען
הויבט אָן דאָס שטיק דעם ריטם צו פערליערען,
עס הערען זיך פּיעל קולות און געשרייען
און ענדליך ווערט דאָס שטיק גאָר אונאינטערעסאַנט !

דער בעסערער, וואָס איז אהער געקומען
צו זעהן וואָס שענס, הויבט אָן זיך צו לאַנגווײַלען,
ער געניצט און ער שפּייט און לאָזט די שפּיעל אין מיטען,
און הויבט זיך גרייטען אָן צו געהן צוריק !

מיר שטאמען אלע פון אן אנדער וועלט,
דא זענען מיר בלויז פרעמדע, אהן פערוואנדטע,
און וואויל איז דעם וואס וויים דאס אלעם און פארשטעהט עס
און שמייכעלט ליעב אויף אלץ, וואס קומט דא פאר . . .

פון חדר.

עס איז מיין האַרץ דערשראָקען
אַזוי ווי ביי אַן אינגעלע, וואָס גערט
פון חדר אין אַ ווינטער־נאַכט און האָט
זיך אָבגעשיידט פון אַלע זינגענדע חברים.
און איז אין מיטען מאַרק אַליין געבליעבען.
אַ ווינטער־נאַכט, און פינסטער קאַלט.
אָט הערט ער נאָך דעם קלאַנג פון זייער ליעדעל,
אָט כאַפּט נאָך אויף זיין אויג דעם לעצטען שימער
פון ליכט פון די פּאַפּיערענע לאַמטערנעס,
נאָר באַלד איז אַלעס אוים, קיין שטראַהל, קיין קלאַנג !
אַליין, אַליין ער גערט אַהיים. די היים איז ווייט !
און די לאַמטערנעלע האָט איהם זיין חבר אָבגענומען...
ער גערט און לויפט . . . דער ווינד יאָגט צו
און ס'וואַקלען זיך די קליינע מיעדע פיס
און ס'שרעקט און ס'קלאַפּט דאָס קליינע קינדיש־האַרץ . . .

מיר בענקען.

מיר בענקען אלע צוריק, צוריק
און מיינען, דארטען איז דאָס גליק
אהין, אהין אין יענער זייט —
דאָס גליק איז שטענדיג פעוואָרפען ווייט.

און קומען מיר נאָך יאָהרען לאנג
אהין, ווי ווערט עס אונז באלד באנג!
און קלאָגען שטיל; צוריק, צוריק!
אָך דאָרט איז גאָר געווען דאָס גליק.

אזוי נאָר בלאָזשען מיר ארום,
לאנד איין, לאנד אוים און אומעטום:
ביז וואן מיר ווערען קלוג און גראָה
און שמייכלען: ס'איז קיין גליק ניטאָ!

וועלט און מענש.

וואָס געהט מיך וועלט און מענשען אָן?
איך בין אליין א וועלט.
וואָס ארט מיך וואָס איהר לאכט מיך אוים —
איך טהו וואָס מיר געפעלט.

מיין וועג איז קרום, דאָך פיהרט ער גלייך
צום וואלד, צום פעלד, צום בארג,
און אייערער — ער פיהרט אייך בלויז
צום רוישענדיגען מארק.

אויפ'ן גרינעם גראָז.

אויפ'ן גרינעם גראָז
וואָלט איך וועלען פאַלען ;
אונטען — סאמעט ווייך,
אויבען — גאָלדענע שטראַהלען !

אונטען בעט א ביהן
און א פויגעל — אויבען ;
אוי, ווי וואָלט איך, גאָט,
ריהמען דיך און לויבען.

אָבער אין דער שטאָדט,
וואו די רויבער זיצען,
קען איך פלוכען נאָר
און די צייהנער קריצען.

אָבער אין דער שטאָדט,
אין דער רויבער קהלה,
האָב איך, גאָט פאר דיר
לאַנג שוין ניט קיין תפלה . . .

דוד צו אבישג השונמית.
(פון ביבעל.)

ליעג, מיין קינד, ליעג,
ליעג אין מיין בעט,
האלז מיך און גלעט,
וויעג מיך און וויעג.

וואס קען מען טהאן?
אלט בין איך, אלט,
קאלט איז מיר, קאלט —
ווארעם מיך אן.

ס'ענדיגט מיין וועלט, —
נאכט־שאטענס שווארץ
דעקען מיין הארץ
וועהען מיט קעלט!

ווארים־זשע, גלעט
ארימעס קינד,
ווארים, געשווינד —
באלד איז שוין שפעט!

א וואָרט.

א וואָרט רוהט מיר אין האַרצען —
ס'איז נייַ און פרייַ און פרום;
איך קען איהם ניט אויסריידען —
איך בין פאַר איהם נאָך שטום.

א צווייטער וועט איהם זאָגען
אין יאָהרען לאַנג ארום — —
דאָס וואָרט איז אָבער מיינער
געוועזן בין איך נאָר שטום...

ווי לאנגווייליג...

ווי לאנגווייליג, ווי שלעפעריג !
אז אומעט אופ'ן הארצען פאלט ;
עס האפט זיך ניט, עס גלויבט זיך ניט —
ארום איז אזוי פראסטיג־קאלט.

די שויבען — דורך פערנעבעלטע,
דו קוקסט און זעהסט קיין זאך . . .
דיין אויער הערט בלויז ווי דער ווינט —
ער טרויערט אויפ'ן דאך.

עס האפט זיך ניט, עס גלויבט זיך ניט
זאל ליכטיג ווען נאך זיין ;
אין טעג אזעלכע פינסטערע
ווער גלויבט אין זונען־שיין ! . . .

די פּאָר.

אויף א שטענגעל — וויסט און גרוי, —
שלעפּט זיך אום א מאן און פרוי;
די פרוי איז די נויט,
דער מאן איז דער טויט.

געהן — געהען זיי געארעמט,
ווי זיי וואָלטען זיך געוואָרעמט:
זיי זיינען אַלט —
עס איז זיי קאַלט.

רופט זיך אָב דער טויט צום ווייבעל:
קום, מיין ליעבע, זיסע טייבעל,
אַ נחת־מיין,
אין שטאָדט אריין!

ס'האָט נאָר אָנגעהויבען טאָגען,
מענשען לויפען, איילען, יאָגען...
צום מאן זאָגט זי:
„עס איז ניט פריה!“

ווירקליך — זאָגט דער טויט — קום גיכער,
ארבייט וועט א סך זיין, זיכער!
איך הער אין לופט:
מען רופט! מען רופט!

און דורך געסלעך ענגע, קרומע,
לאָזען זיי זיך געהן גאָר שטומע,
מיט לייכטע שריט,
ס׳הערט קיינער ניט ! . . .

האָפנונגען.

אָ, האָפענונגען מיינע — בליהט!...
אַך, בליהט נאָך ווייטער, ווייטער;
דער שניי איז קאַלט און פאַלט און שיט,
דאָך זינגט דער פרייער פויגעל ליעדער;
ער וויים פון קעלט און ווינטער גיט — — — —
אָ, האָפענונגען מיינע — בליהט!...

צו א שנעעלע.

און אויב דו ביזט א שנעעלע,
דאַן זאָלסטו פאַלען
אויפ'ן קאַרק
פון א באַרג
און אייביג דאַרטען שטראַלען.
נאָר וועה וועט דאַן דיר זיין
ווען דו פאַלסט אריין,
דו קלאָרער שניי,
אין שטאָדט, צו זיי . . .
דאַן ווערסט פון דיר באַלד קויט
און נאָכדעם ביזטו — טויט !

M. BEL... ...

* *
*

נאָך אַ מאָנטאָג, נאָך אַ דיענסטאָג —
טעג זיי פליהען . . .
פון איין וואוינונג אין דער צווייטער
איבערציהען.

ביכער טוישען . . . טוישען קליידער
און אידעען
און די ליעבע און די ווייבער —
וואָס קען פרעהען ?

און אין אלעם איז קיין זין דאָ
אויף אַ האָר נישט
און עס טרינקט זיך די נשמה
אין דעם גאָרנישט . . .

טראמפּייטען שאַלען.

מלחמה-מאָטיוון.

טראמפּייטען שאַלען.

העי, איך הער טראָמפּייטען שאַלען
פון דער ווייט:
און פון טויערען דאָס פאַלען —
וואָס בעדייט?
ווערט וואר־ווייט א פאָלק געבאָרען,
געהט וואר־ווייט א פאָלק פערלאָרען? — —
העי, ווער רייט?

קומט אן אַנזאָגער פון לעבען
און בעפרייט פון נויט?
וואָס־זשע שרעקען זיינע אויגען
און זיין מאַנטעל־רויט!
ווי עס ברומט! —
העי, ווער קומט?

געהט וואָס ווערען אָדער ענדען,
קומט ער בויען צי פערלענדען?
קומט ער טרייסטען, אָדער שטראָפען,
קומט ער וועקען, די וואָס שלאָפען
שוין א צייט?

ווי עס ברומט!
העו, ווער קומט
פון דער ווייט? ...

מוטער.

„אַ, מאמע, כ'וויל אַ ביסעל מילך,
ס'איז טרוקען מיר מיין גומען . . ."
— מיין קינד — אַ בייזער פאסטוך האָט
די אַלע קיה פערנומען.

טאַ גיב מיר, מאמע, ברויט אַ ביס
דעם הונגער מיר צו שטילען! —
— ניטאַ, מיין קינד. אַ וואסער האָט
פערטרונקען אַלע מיהלען.

אַ וואסער ווילד, אַ וואסער־רויט
האָט זיי אַראָבגעטראָגען,
און אַלע מילנער זיינען איצט
אוועק אין פעלד זיך שלאָגען.

„טאַ, וואו־זשע איז דער טאטע איצט,
ער זאָל אונז עסען קריגען?"
— דער טאטע איז אוועק מיט זיי
אַ שונא צו בעזיעגען.

דער טאטע איז אויך איצט אין פעלד —
דו הערסט מיין קינד אַ ברומען?
ער איז אוועק, ער איז ניטאַ,
ער וועט שוין קיינמאָל קומען

„טאַ וואָס־זשע שווייגט דער פעטער דאָרט,
אין לאַנד פון גאָלד דעם ווייטען ?
דו פלענגסט דערצעהלען, מאמע, אַפט :
ער האָט דאָרט גוטע צייטען“.

— דיין פעטער, קינד, ניט פרעג, ניט פרעג —
אַן אומגליק האָט געטראָפען :
ער האָט אַ זאַטער זיך געלעגט
און איז פעסט איינגעשלאָפען.

און אויפגעשטאַנען אין דער פריה —
אַ, וועה צו מיינע יאָהרען ! —
פון גוטען פעטער מיט זיין גאָלד
איז גלייך אַ שטיין געוואָרען“.

דאָס קינד שטעלט אוים די אויגעלעך
פול שרעק און פול סכנות,
און ענדליך ווינסט עס : מאַמעשע,
דעם פעטער — אַ רחמנות ! . . .

איך בין זיי מקנא.

איך בין זיי מקנא די ברידער
און שוועסטער אויף יענער זייט ים;
איך בין, ווי א בלעטעל, וואס האט איהם
דער ווינד אבגעריסען פון שטאם.

ווי וואלט איך מיט זיי איצט געוואנדערט
אין עלענד, אין שרעק און אין נויט;
און טיילען אינאיינעם די טרערען,
און טיילען די שרעקען פון טויט.

איך בין זיי מקנא דאס אונגליק!
ווי וואלט איך מיך גליקליך געשעצט
צו ווערען מיט זיי גלייך געטריעבען,
פון שונא געיאגט און געהעצט!

ווי וואלט איך אין וואנדערער־עדה,
זיך גערן מיט זיי אויסגעמישט,
אין איינעם צום הימעל זיך ווענדען
אין איינעם די טרערען געווישט.

ווי וואלט איך געארעמט די קינדער,
וואס לויפען די עלטערען נאך
מיט אויגען פערגליווערט פון פחד
און פיהלען, ווי גרויסע דעם בראך:

ווי וואָלט איך דורך פעלד זיי געטראָגען
דורך זומפּיגע וועגען און ליים
און גלעטען די בעקעלעך בלייכע
און טרייסטען: באַלד, באַלד איז די היים...

און פאַלט צו דער אָבענד אין מורא
און וואַנדערען ווייטער איז שפּעט,
דאַן וואָלט איך מיין ראָק אויסגעצויגען,
די קינדער איהם אונטערגעבעט.

און וואָלט זיי מיט קושען דערוואַרימט,
און וואָלט זיי מיט טרערען פערוויעגט,
ביז וואַנען אַ גילדערנער חלום
וואָלט ענדליך די קינדער בעגליקט...

ווי וואָלט איך דערנאָכדעם זיך לאָזען
דורך ווינד און דורך שרעק און דורך נאַכט,
צו זוכען אַ ברונעם, דערקוויקען
די מיעדע וואָס ליגען פערשמאַכט.

ווי וואָלט איך מיט גרייז־גראָהע זקנים
וואָס זיצען אין קופּקעלעך שטום.
צערעדט זיך פון צייטען פון אַלטע
און גלויביג געוואָרען און פרום.

איך וואָלט זיי דעם זוהר דערמאָנען
און הייליגע ספרים נאָך פיעל,
און וואָלטען אינאיינעם בעשפּראָכען,
אַז אַלץ וואָס קומט פאַר האָט אַ ציעל...

די זקנים, די מידע, ערוואכען,
די אויגען זיך עפענען ברייט
און שמייכלען, ווי יונגע, בעגייסטערט :
משיח, משיח — ער געהט ! . . .

מוטער און קינד.
(וויעג־ליעד)

שטיל מיין קינד, פערבארג ס׳געזיכט!
פינסטער איז אין שטוב און קאלט —
אויסגעהאקט איז יעדער וואלד,
אויסגעלאָשען יעדעס ליכט!

שטילער קינד מיינס! איבער׳ן הויז
שווימט אַן אַדלער גרויס און לאַנג,
ווי אַ שטאָל־געדרעהטער שלאַנג —
קריך פון וויגעל ניט ארויס! . . .

שטילער קינד מיינס! הינטער׳ן פעלד
געהען צוויי קיסרים אום
און פערוויסטען אומעדום,
און פערטיליגען די וועלט!

שטילער קינד מיינס, קיין געשריי!
די קיסרים קומען אַן
אין די קרוינען אַנגעטאָן —
נוג ומגוג רופט מען זיי!

ווייַן נישט קינד! עס קומען באלד
דיינע ברידער, העלדען צוועלף,
אויסגעלייזטע פון די וועלף,
פון אַ שווארצען צויבער־וואלד . . .

העלדען צוועלף פון איין געוויקס,
אלע הויכע, שטארק און שלאנק,
און די הערצער ריין און בלאנק —
אהן א שווערד און אהן א ביקס . . .

דיינע ברידער — שטארקע לייט :
כאפען וועלען זיי די צוויי,
גוג ומגוג — בינדען זיי
און פערשוארצען ערגעץ ווייט. . .

און די קרוינען פון די צוויי
אויסטהון וועט מען, שענקען דיר,
און אין הויף, ביי׳ן שוועל און טיר
וועסטו שפיעלען זיך מיט זיי . . .

נייע איכה׳ם.

נייע „איכה׳ם“ קלינגען
אין דער גאנצער וועלט,
אין די שטעדט די רייכסטע
ברויט א׳ שטיקעל פעהלט.

אלע ליעדער שווייגען,
פיעדעל, פלייט און הארף;
שטומע מענשען וואנדלען,
מיט א וועהטאג שארף.

שמאכטענד פאלען קינדער,
צו דער מוטערס שויס,
און פאר קינדער׳ס אויגען,
געהען מוטערס אויס . . .

שרעקען אין די גאסען
טהיר און טויער צו . . .
אויף די שעהנסטע פלעצער,
שוועבט פון טויט די רוה . . .

ירמיהו׳ס גייסט האט
ווידער אויפגעלעבט
און זיין אלטע „איכה“
איבער לענדער שוועבט . . .

דער פוילישער טאָג.

אין אַלט פּערצייטישע קאָסטיומען
וואָס האָבען מיך די היים דערמאָנט,
האָב איך זיי דאָ געזעהן אין פּאַרליך,
כ'האָב זיי דערקאָנט און ניט דערקאָנט.

זיי האָבען בעטענד אָנגעקוקט מיך
און מיט א פּושקע צוגעקלאַפּט,
איך האָב דערמאָהנט און וואָס בעגריפען
און האָב צום טאַש זיך דאָך געכאַפּט....

איך האָב אין פּושקע אַריינגעוואָרפען
ווי פיעל איך בין געוועזן אין שטאַנד,
און האָב דערפיהלט דעם גרויסען חורבן
פון אונז, פון זיי אין ביידענס לאַנד . . .

איך האָב פערגעסען אַלע לעהרען,
וואָס מ'האָט געפּלאַצט אין זיי, אין מיר ;
איך האָב געזעהן בלויז חורבות־הייזלעך
און אָרמע פוירטעס ביין טיר.

און קליינע קינדער אויף די שויסען
ביי בריסט אָהן מינדסטען טראָפּען מילך
און אַלטע פויערים פערשמאַכטע
און פון דער גסיסה לעצטען הילך ;

און פעלדער לאנג שוין ניט געשניטען
און בוימער לאנג שוין אויסגעהאקט,
און קברים אויף דיביידע זייטען,
פון אלטען, ווייטען וויסטען טראקט . . .

א וועלט-חלום.

אך, דאס וואס קומט פאר איז א חלום, מיין פריינד,
א גרויזאמער חלום, א שווערער;
ס'איז נאכט אויף דער וועלט און אונז חלום'ען פיינד —
זיי קומען אלץ מעהרער און מעהרער...

זיי קומען פון לענדער פון פינסטערע אן,
און ברומען און רוישען און שאלען;
זיי טשעפען זיך איינס אן די אנדערע אן
און ווערען פערבלוטיגט און פאלען...

און ס'עפענט די ערד אויף איהר פינסטערען מויל
און שלינגט זיי איין גיך, ווי א חיה...
און ס'קומען אן אנדערע בייזע מיט גרויל —
און ס'קומען אלץ מחנות אן נייע.

און ווערען אלץ ווילדער און ס'וואקסט זייער וואוט
און ס'קלינגט, ווי פון אבגרונד, א לאכען...
און וויעדער פערשליענגט זיי די ערד מיט'ן בלוט — —
אי, שרעקליך!... דו קענסט ניט ערוואכען!...

א בריעף צו׳דער ליעבסטער.

מיין ליעבסטע, דעם בריעף וואָס איך שיק דיר,
ער וועט צו דיר איצטער ניט קומען:
עס זיינען די באהנען און שיפען
מיט שווערע קאַנאָנען פערנומען.

דאָס וואָרט מיינס האָט איצטער קיין פּלאַץ ניט,
דאָס וואָרט פון געפיהלען און ליעבע;
מיין ליעבעסטע! דעם בריעף וואָס איך שיק דיר
קען טרעפען איהם אונגליק און סיבה.

עס קען א הארמאַט איהם בעגעגענען
און ווערען גלייך וועט ער צושאָסען;
און ס׳וועלען די ווערטער די שעהנסטע
מיט מענשליכע בלוט זיין פערגאָסען..

די וואַרימע ווערטער פון ליעבע,
מיט בלוט קענען ווערען פערטרונקען;
און ווערען אין ים אין דעם טיעפען
אויף אייביג, אויף אייביג פארזונקען...

און אפשר וועט גאָר א גראנאַט איהם
מיט העלישען פייער אָנצינדען,
און ס׳וועלען די ווערטער פון ליעבע
אין רויך און אין פלאַמען פערשווינדען!...

לשנה טובה.

לשנה טובה אייך, ברידער, אין שלאכט,
אין פינסטערער נאכט ! . . .
ווער איהר עס דערהערען ? —
פערטויבט ווערט עס ווערען
דורך פויקען, סיגנאלען,
דורך טראמפלען פון פערד,
דורך ווילדען געשרעה,
דורך קרעכצען און וועה,
וואס שניידט דורך די ערד
פון די וואס זיי פאלען . . .

לשנה טובה !
איך רוף שטארק און הויך — — —
מיין רוף קומט צוריק
אין פולווער און רויך . . .

* * *

לשנה טובה דעם איד דעם סאלדאט,
וואס שטעהט אין די רייהען
פון פרעמדע ארמעען,
און פעלדער ווילד־פרעמדע
פון זיין בלוט ווערען זאט...
און אויב ס'האט פאר קיינעם
קיין ציעל ניט דער קריעג,
איז דאפעלטער צוועקלאז
פאר איהם יעדער זיעג . . .

* * *

לשנה טובה, דיר, אָרימער ברודער !
העב הויך אויף דיין זעבעל
און ציעל אָן אַ זייט !
דו זאָלסט ניט אין רויביגען נעבעל,
אין ראש און גערודער,
אין פינסטערער צייט,
ניט טרעפען, ניט טויטען
דיין אייגענעם ברודער . . . .

* * *

לשנה טובה אייך אַלע אין שלאַכט !
איהר מיעדע און מאַטע
און זעלטען ווען זאַטע,
און זעלטען בערוהטע ביי נאַכט.
אייך יונגענקע בלומען
מיט טרוקענע גומען,
מיט ליפען פערברענטע און פערשמאַכט...
אַ, איהר, וואָס אין קורצען דרימעל
אונטער אָפענעם הימעל
איהר האַלט די געליעבטע אין שוים . . .

איהר ווילט זי אומאַרמען,
נור פּלוצלונג אַ ליאַרמען,
מען וועקט, און דער חלום איז אוים . . .

* * *

לשנה טובה אייך,
איהר, וואָס איהר יאָגט
דורך בערג און דורך טאָלען,
און זאמדיגע וועגען:
און הינטער אייך געהט,
דאכט זיך, עמיץ און קלאָגט,
און פאַרענט אייך געהען אנטקעגנען
די אויגען פון אייערע געליעבטע
פערוויינטע, בעטריעבטע,
און בעטען און פרעגען:
אָ, טייערע! זאָגט אונז
צו וואָס און וואוהין? ...

. . . .

לשנה טובה . . .
עס מישט זיך דער זין . . .

די געפאנגענע טויב.

פון א לאנד א קאלטען,
וואו די שדים שאלטען —
א געוויין פערשפרייט זיך
אימיצער פערגעהט זיך.

ס' קלאגט די טויב די ווייסע,
די שוין לאנג געגארטע,
דארטען א פערשפארטע —
(ווי אין בוך א מעשה !)

אן א שטיין געבונדען
דארט פון א ניט־גוטען —
איהרע אויגען בלוטען,
איהר פליגעל — וואונדען.

הערט איהר ניט דאס ברומען
פון א טויב געפאנגען ?
האט איהר איהרע קלאנגען
ציטריג ניט פערנומען ?

ווי די שופרות בלאזען
פול מיט שרעק און בענגען !
ווער פארט וועט זיך לאזען
גלייך די טויב אונז ברענגען ?

ווי די ראָבען שרייען
רויבעריש און בלוטיג;
קיינער איז ניט מוטיג
געהן די טויב בעפרייען!...

נייע צייט רעכענונג.

מ'האט אבגעצעהלט צוואנציג יאהר הונדערט,
לויט ס'צעהלען די קריסטען אצינד,
א הערט איהר אין לופטען די קרעכצען
א, הערט איהר ווי ס'יאמערט דער ווינד !

א, זעהט איהר דעם פעך שווארצען רייטער,
דעם טויט, ווי ער יאגט זיך אין טאל . . . —
א, טויזענד ניינהונדערט און ווייטער,
לויט נייער, לויט קריסטליכער צאל !...

די צאהל איז איצט בטול געווארען,
די וועלט איז צוריק וויסטעניי . . .
נו, מוזען מיר צעהלען די יאהרען
איצט אנהויבען גאר אויף דאס ניי...

דאס קינפטיגע יאהר קומט משיח —
זיין הארץ איז א קלארס און א ריינס —
און ניי וועט דאז ווערען דער לוח :
דאס יאהר וועט זיך צעהלען פון איינס . . .

ביים בארג סיני.

(ביים בארג סיני קומט פאָר
פירטירליכע קעמפפע).
פון די מלחמה נייעס.

ס׳קראכט דער שטורעם ווילד און ווילדער:
גאנצע וואָלקענס רויך אין זיילען;
פלאַמען־פייער און געפילדער
ציהען, ציהען זיך פאר מיילען;
און דער ליארעם און דאָס ברומען! —
מחנות לויפען, מחנות קומען —
מחנות הויבען זיך און פאלען,
שופרות רוישען, שופרות שאלען:
און דער ווירוואר און די מורא! —
ווער בעקומט א נייע תורה?
און דער אלטער בארג, דער ריעז,
ער בעגרייפט ניט וואָס דאָס איז.

דער בארג סיני בליקט פערוואונדערט:
וואָס געשיעהט עס דאָ אצינדערט?
ווי ער ציטערט, ווי איהם שרעקט! —
ווער האָט איהם פון שלאָף געוועקט?!
אויב א תורה גיט מען ווידער, —
וואָס־זשע שלאָגענזיך די ברידער?
און וואו איז ער גאָט אין הימעל.

קומט ניט שטילען דעם געטימעל?
וויל פון טראָן אראָב ניט שטייגען
מיט איין וואָרט זיינס מאכען שווייגען.
און אויך משה וואו איז איצט? — — —
שא — עס דונערט און עס בליצט!

און אַ בת קול הילכט אראָב
פון דעם הימעל ענטפערט אָב:

סיני, סיני! אויס דיין שלום:
וואָס דו זעהסט דאָ איז קיין חלום
אלץ געשיעהט עס אויפ'ן יאָהר
ווי צוריק — דריי טויזענד יאָהר!
דאָך קיין תורה, קיינע לעהרען!
ניין, זיי קומען אלץ צושטערען!
האָבען דאָרטען שוין פערלענדעט
אַלע תורות און געשענדעט!
אויסגעראָטען שטעדט און לענדער
און צוריסען אַלע בענדער.

איז געוועזן זיי אלץ נאָך קארג —
האָבען זיי דערגרייכט דעם בארג,
וואו גאָט'ס רייד האָט העל געפלאָסען
און מיט בלוט איהם רויט פערגאָסען
און דער שונא וועט באלד ברומען:
„דעם בארג סיני איינגענומען!
היי, איהר פעלקער שלאָגט און רויבט —
איצטער איז שוין אלץ ערלויבט!...“

דער באל נאָכ'ן זיג.
(צוקונפט פאנטאזיע).

די האנדלונג קומט פאר
אין בלוטיגען יאהר.
אין וואסער'ן לאנד —
דערווייל אונבעקאנט.

א גרויסער זאל
געגרייט צום באל,
לכבוד די זיעגער,
די טאפפערע קריגער,
וואס האבען ביז איצט
בעשירעמט, בעשיצט
מיט מוטיגער האנד
פון שונא דאס לאנד.

דער קריעג איז צו ענד !
דער פיינד איז פערלענדט.
פערטריבען איהם־העט !
פערוויסט זיינע שטעדט,
און מענשען געפאנגען,
און זקנים געהאנגען,
און שיפען געזונקען,
און מאנשאפט דערטרונקען
און ענדליך בעגליקט —
און ענדליך בעזיעגט.

נון זיינען מיט שמחה
אין זאַל אַנגעקומען
פון לאַנד אַלע טעכטער —
בעציערטע אין בלומען.

די אויגען — זיי ברענען,
די אויגען — זיי גלאַנצען,
די פיס אונגעדולדיג
זיך הויבען צום טאַנצען.

„וואו זיינען די העלדען,
די העלדען די בראַווע ? . . .
די מיידלאַך, די יונגע,
די טעכטער פון חוה.

זיי זיינען ׳זוי דורשטיג !
די הערצאַלעך קלאַפּען ;
ווי וואָלט יערע גערן
אַ העלד ארומכאַפּען.

און פליהען צוזאַמען
מיט איהם ווי אין וויכער,
זיך פּיהלען אין אַרעם
ביי איהם אַזוי זיכער.

זיי קומען ! זיי קומען !
אַ, מורא ! אַ, שרעקען !
ווער ס׳קומט אַן אויף איינעם
און ווער אויף צוויי שטעקען.

בײַ אַנדערע זײַנען
די קעפּ נאָך פֿערבונדענע,
און טייל קומען אָנ־עט
מיט אָפֿענע וואונדען.

בײַ אײנעם די אויגען
מיט ווילדקייט זײַ פֿינקלען,
ער זוכט און ער נישטערט
אַרום אין די ווינקלען.

ער דראָהט מיט די פֿויסטען
און הויבט אָן מאַרשירען,
אַזוי ווי מלחמה
געוואָלט וואָלט ער פֿיהרען.

און באַלד ווערט ער ווילדער
און הויבט אָן צו שרײַען:
„מיר מוזען די קריעג נאָך
אויף ווידער בעגינען!"

וואו טאַנצען, ווער טאַנצען!
די מיידלאַך צולויפֿען,
און ס'הערט זיך אַ שלוכצען
אין הײַזער און הויפֿען . . .

שפּעטער.

עס וועלען די פעלדער נאָך גרינען,
דאָך ניט פאר די פּאָרלעך פערליעבטע,
דאָרט וועלען בלויז טרערען דאן רינען
פון מענשען מיט הערצער בעטריעבטע.

עס וועלען ניט קומען שפּאציערען
קיין חתן און כלה, ווי דאמעלט,
און אונטער די בערג וועט מען שפּירען
א קבר — פון טויטע פערזאמעלט.

אן איינזאמע מיידעל וועט קומען,
מיט טרויער אין הארצען פערשלאָסען,
און וועט אין די גראָזען און בלומען
דערזעהן דאס געשטאַלט פון איהר חתן.

קינדער-שפּיעל.

אַ, פון לאַנגווײַלע און אומעט
פריהרט די נשמה ;
קינדער, קומט, — מיר װעלען שפּיעלען
אין מלחמה.

יאַשקע, װילסט אַ קיסר װערען —
ביזט אַ מילדער !
זאָל אַ קיסר װערען חיים —
ער איז װילדער.

נעהם־זשע, װילדער חיים, קעניג,
גרייט זיך, גרייט זיך !
זעהסט װי יעדער חדר־אינגעל
לאַכט און פרעהט זיך.

אך, אַ קיסר װיל ער האָבען,
ס'װעט זיין פרעהליך !
רופ־זשע אַלע צו מלחמה —
גיבער, מלך !

אויפ׳ן פעלד...

אויפ׳ן פעלד און גראָבעז
פליהען אום די ראָבען,
אין דעם רוים דעם פרייען,
פלאַטערן און שרייען.

אין דעם דור הפלגה
איז ביי זיי א חגא,
חגא ביי די ראָבען, —
ווי פיעל גוטס זיי האָבען!

פעלדער אויסגעזעעטע —
טויטע אויסגעשפרייטע
ערשט נאָך דעם אלארם!
אַלע קערפּער ווארעם.

נייע מחנות שוועבען! —
ווי א שווארצער זיעגעל
לעגט זיך יעדער פליעגעל
אויף א יונגען לעבען.

ווייסער טויב פון שלום.

ווייסער טויב פון שלום,
קום פון ערגעץ אַן,
און פון אייביג פריעדען
זאָג די בשורה אָן!

ס'פאלט דאָס הארץ פאר פחד
און פאר אנגסטען איין,
און מיט שרעק מיר פרעגען:
וואָס וועט ווייטער זיין?

ווי די שאָטענס וואנדלען
אויף דער ערד מיר אום:
ס'ריידען די קאַנאָנען!
און דער מענש איז שטום...

ברידער גענען ברידער —
און דער האס איז גרויס!
ווייסער טויב פון שלום,
קום און לייז אונז אויס.

ווייסער טויב פון שלום,
פאַרזיכטיג דאָך זיי,
דען די לופט, דער הימעל
איז אויף איצט ניט פריי:

זעהסט א ט י י ו ו ע ל פליהט דאָרט
אין דער הויך ארום :
אייזען — זיינע פליעגעל,
פייער — איז זיין ברום ! . . .

מייד איהם אוים דעם טייוועל,
היט זיך פאר איהם גוט :
זיינע ווייסע פליגעל
שמירט עס אוים אין בלוט...

ארבייטסלאָזיגקייט.

כיין, זאָגט אייך וואָס איהר ווילט, — איך קען עס ניט
פערשטעהען:
איך הער דורך שטאָדט און לאנד, ווי ס׳טראָגט זיך אַ געוויין:
„דאָס פאָלק איז ארבייטסלאָז“ — מיין גאָט, דאָס איז
דאָך גוט!
ווען ארבייט איז ניטאָ, דאַן לעבט אייך פריי, בערוהט,
דאַן מאכט א יום־טוב אייך, דאַן מאכט אַ פרייהייטס־פעסט,
און טהוט אייך זויבער אָן, און טרינקט אייך וואויל און עסט...
די ארבייט איז דאָך פלוך — צייט אדם און די שלאנג! —
(די קללה ציהט זיך שוין פון פרשה בראשית לאנג!...)

כיין, זאָגט אייך וואָס איהר ווילט, ס׳בעגרייפט ניט מיין
פערשטאנד:
צי האָט א שונא בייז בעפאלען אונזער לאנד;
צי איז א היישעריק בעפאלען אונזער פעלד;
צי האָט דער גוטער גאָט מיט רעגען, זון געפעהלט...
צי האָט א פייער דען די תבואות אונז פערברענט?
וואָס שמאכט אזוי דאָס פאָלק און לאָזט אראָב די הענט.
צי איז קיין ברויט ניטאָ, קיין קליידער צו גענוג?
וואָס הונגערט, פריהרט דאָס פאָלק? — איך בין פערשטעהן
ניט קלוג!
קיין ארבייט איז ניטאָ!... עס שלאָפט פון פאָלק
די קראפט!...
דאָס הייסט: דאָס ארבייטס־פאָלק האָט טעג און נעכט געשאפט!
געשאפט מיט פליים און שוויים, פערשוועגדעט זיין זאפט
און בלוט

און האָט צופיעל געשאפּט . . . אַך, דאַרף דאָך איצט זיין גוט !
ס׳האָט קליידער אָנגענעהט, ס׳האָט הייזער אָנגעבויט,
ס׳האָט פעלדער אָנגעזייעט, ס׳האָט אָנגעדראָשען ברויט . . .
וואו ליעגט עס אַלץ אצינד, ווער האָט עס אַלץ פערשפּאַרט ?
וואָס בלאָנזשעט אום דאָס פאָלק, פערהונגערט און פערדאַרט ?...

מלחמה-בריעף.

עם קומען שוין בריעף אַז
פון יענער זייט מער:
אַך, איטליכער אות איז
א בלוטיגע טרעהר...

דאָס שרייבען די שוועסטער,
פערהונגערט, פערשמאכט. —
(די ברידער זיי זיינען
אוועק אין דער שלאכט!).

דאָס שרייבען די מאמעס
צו זייערע זיהן. —
(די טאטעס — אוועק אלע
אין קריעג — דאָרט אהין!...)

דאָס שרייבען די באָבעס
מיט טרעהרען שטאט טינט:
א בלוטיג געלעכטער —
דער זיידע — ער „דיענט“!)

* * *

אַט האָט איהר א מוסטער —
א בריעף פון א פרוי.—
זי שרייבט און עס לעזט זיך
בערך אזוי:

„איך וואלט אייך געשריעבען
פון צרות א סך —
מען מוז אבער רוסיש,
איך קען ניט די שפראך...

„איך שיק אהן א מארקע,
זייט מוחל — בעצאהלט...
ווי וואלט איך אצינדער
ביי אייך זיין געוואלט!...

„עס קומען „זאפאסנע“ —
דאס שטעדטעל זיך שרעקט...
(דא קומט נאך א שורה —
פון צענזאר פערמעקט...

וואס זאל עס בעדייטען?...
פיעלייכט א פאגראם?...
אך, ס'האט אונזער אונגליק
קיין גרונד און קיין תהום!...)

„מיר שרייבט דער אפטייקער —
ער הינקט אויף איין פוס,
א־ניט וואלט ער אויכעט
אין קריעג זיין געווים...

„ניטא איצט קיין יחוס —
אפילו דער גביר,
ר' אייזיק — ער טראגט איצט
דעם קייסער'ס מונדיר...

„א איד איבער זעכציג...
האָט אייניקלעך צוויי —
מען זאגט, אז ער דיענט איצט
צוזאמען מיט זיי..

„דעם גרויסען בית־מדרש
געדענקסט פון אמאָל...
געמאכט האָט מען איצטער
פון איהם א שפּיטאָל...

„דער רב האָט גע׳פּסק׳נט,
אז כלומרשט מען מעג...
(אזוי ווי עס וואָלט איהם
ווער געבען א פרעג...)

„נאָר אונזער בית־עולם —
אזוי רעדט מען אין שטאָדט —
איהם וועט מען ניט טשעפּען...
בעהיטען זאָל גאָט!...

„וואו וואָלטען מיר איצטער
די צייט דען פערבראכט?
מיר ליעגען דאָרט אָפּ׳עט
ביז שפּעט אין דער נאכט...

„ווייל ערשטענס איז טאקע
דאָס הארץ אזוי שווער...
און אויך איז דאָס לעבען
דאָרט זיכערער מעהר"...

וועלט-פּרושים.

מיר זיינען פון וועלט די פּרושים,
מיר עסען ביי פּעלקע בלויז „טעג“ ;
מיר זיינען זיך עוסק אין תורה,
די פּעלקער אין קריעג, אין געשלעג.

מיר האָבען ביי רוסלאנד א „מאָנטאג“
א ביטערער טאָג, וואָס ער גיעט :
דאָס ברויט איז געזאלצען פון טרערען,
ער צעהלט יעדער ביסען און היט.

מיר געהען מיט רוקענס געבויגענע
און גלאָצען די אויגען צו גאָט,
און זי, די בעוואָפענטע אומה,
זי מאכט אונז צו שאנד און צו שפּאָט . . .

און טוישען מיר אוים אונזער מאָנטאג,
די אומה, די צווייטע, זי אויך
פערגינט ניט דעם ביסען און קרימט זיך,
און זעטיגט אין קיך אונז מיט רויך . . .

און קריגען א טאָג מיר א רייכען,
און כאַפּען אמאָל אויך אין באר, —
פערלאנגט מען פון אונז, אז מיר זאָלען
די נשמה זיי געבען דערפאר . . .

מיר זיינען פון וועלט די פרושים,
אויף „טעג“ ביי די פעלקער בעשטעלט,
דאָ מאָנטאג, דאָ דיענסטאג, דאָ מיטוואָך, —
א שבת, א שבת — בלויז פעהלט ! . . .

שלח מנות

כ׳טראָג זיך איבער צו די ברידער,
איבער׳ן ים אוקינוס:
ווי זיי שיקען אין מלחמה
דאָרטען שלח־מנות...

פרימער זייט איהר ווי געוועזען
אין די פינסט׳רע ווינקלען:
(גאָלד וואָס מעהר עס ווערט געלייטערט
מעהרער וועט עס פינקלען).

שלח־מנות איז א מנהג —
איהר וועט איהם ניט שטערען —
וואָס־זשע קריגט איהר אין די לענדער
דאָרט פון בלוט און טרערען?

פאָמעראַנצען און ציטרינען —
זאָל איך עס דען גלויבען,
דאָך צי קענט איהר אזא לוקסוס
איצטער זיך ערלויבען?

ווען א שטיקעל ברויט צו קריגען
איז ניטאָ אין גאַנצען,
זאָלט איהר טראַכטען פון ציטרינען
און פון פאָמעראַנצען!

פֿאַמעראַנצען . . . ס'וואָלט געווען
גוט מיט זיי זיך לאַבען,
אָבער זאָלץ אַביסעל מוזט איהר
נויטיגער נאָך האָבען.

און א קליינעם שטיקעל צוקער
ווען איהר קריגט אַצינדער,
צו דערוואַרמען, צו דערקוויקען
די פֿערשמאַכטע קינדער !

כ'טראָג זיך איבער צו די ברידער
בילדער זעה איך העלער :
ס'לויפֿט א איינגעלע א בלאַסער
טראָגט אין האַנד א טעלער.

נאָך, אין הויז פֿון אַלע מאַנסביל
איז בלויז ער געבליבען :
שלח מנות צו דעם זיידען,
טראָגט ער צו דעם ליעבען.

זיידע ! זיידע ! הויבט דאָס אינגעל
לוסטיג זיך צו מאַכען
שלח־מנות פֿון דער מאַמען —
לויטער גוטע זאַכען !

דעקט דער זיידע אויף דעם טעלער :
וואָס פֿאַר א פֿערמעגען :
זאַלץ זעקס קערנער, צוויי בראָק צוקער !
הויבט ער אָן צו פֿרעגען :

„וואו האָט דאָס דיין מאַמע איצטער
אזוי פיעל געקריגען?"
הויבט דאָס איינגעל אָן צו פּלאַפּלען
לינען איבער ליגען.

און דער אַלטער גוטער זיידע
קנייטשט נאָך מעהר דעם שטערען:
עפּעס רעכטס צוריק צו שיקען
וויל ער ערשט בעקלערען.

און ער זוכט אין אַלע ווינקלעך
שפּרייזט אין די פּאַנטאָפּעל:
„פאַר דער מאַמע שלח־מנות
שיק איך צוויי קאַרטאָפּעל" . . .

פליהט דאָס איינִיקעל מיט שמחה
צו דער מאַמע שנעלער:
מאַמע, מאַמע — צוויי קאַרטאָפּעל!...
גלויבסט ניט? — זעה אין טעלער.

און די מאַמע קוקט אין טעלער:
„אמת, אויף נמנות"! — — — — —
אזוי שיקען זיי זיך דאַרטען
איצטער שלח־מנות! . . .

די היים.

פּראָלאָג.

עס ציהט מיך צום אַלטען, צום אַלטען,
צו דעם, וואָס מען רופט עס פּערצייטען,
וואָס ווינקט און וואָס רופט פון א ווייטען
דאָך נאָהענטען לאנד אין גרינסען בעהאַלטען . . .

און דאָס וואָס איז לאנג שוין בעגראָבען,
דאָס לעבט אין גערואנק ;
ביזט תמיד ווי קראנק
פאר בענקשאפט צוריק עס צו האָבען ! . . .

שבת פארנאכט

. . . געדענקסטו די צייטען פון דאמעלט :
א ליעבער, א שבת פארנאכט ;
עס האט אין איין הויז זיך פערזאמעלט
די יוגענד און פרעהליך פערבראכט.

עס זענען געווען דארט פיעל יונגען
און מיידלעך א סך, גאר א סך...
מיר האבען געטאנצט און געזונגען,
פערגעסען דעם וואכיגען שמאך.

ווי גרוים איז געוועזען די שמחה :
א פרייהייט, א פרייהייט אהן ברעג !
דער טאטע אוועק איז צו מנחה,
די מאמע צו שכנות אוועק.

די וועלט איז דאך אונז'רע אין גאנצען :
דער טאטע זאגט תהלים אין שוהל . . .
און שטערט ניט צו זינגען צו טאנצען,
מיר ווערען פאר שמחה ווי דול.

נאר באלד הויבט אן דונקעלער ווערען,
מיר קוקען אין פענסטער ארויס :
עס ווינקען אין הימעל דריי שטערען
און שעפטשען : דער שבת איז אויס . . .

און ביילקע, די טאָכטער, ווערט קיהלער,
און ווענדט זיך ווי דורך א געוויין :
חברים און חברטעס ! שטילער !
דער טאַטע — ער קומט באַלד צו גערן !

די יוגענד צוגעהט זיך פּאמעליך,
דאָס הויז — ווי אַהן פייגעל א נעסט !
און דאָ וואו געווען איז ערשט פרעהליך —
אַז אומעט, א דריקענדער פרעסט ! . . .

מיין היים.

(אַן ענטפּער צו די „זוכער“ אַ היים פאַר אידען)

כ׳בין אַ שטעדטעל׳דיגער איד
און איך שעם מיך ניט דאַס זאָגען,
און איך קען עס ניט פערטראָגען,
ווען זיי זאָגען מיר, אז ניט!

דאָרט האָב איך פערבראַכט פיעל יאָהר
אין אַ זויבער קליינעם שטיבעל;
איך ווער בייז און האָב פעראיבעל
ווען איהר רופט עס גלות גאָר!

איך האָב ליעב מיין אַלטע היים
און איך זאָג עס אייך אויסדריקליך,
אַז געשפּיעלט האָב איך זיך גליקליך
ביי די פּריזבעליך פון לעהם.

„מילך און האָניג“ — יאָ געוויס,
אַלץ איז אין דער היים געוועזען,
ניט אין חומש בלויז געלעזען,
מילך און האָניג — אַך ווי זיס!

„אַהן אַ לאַנד בין איך“ — נישט וואָהר!
דאָס וואָלט דאָך געווען אַ בושה!
אונזער שטיבעל איז בירושה
פון אַן אַלטער זיידען גאָר!

אין מיין שטעדטעלע די שוהל —
הערט און שטוינט און בלייבט פערוואונדערט ! —
שטעהט שוין יאהרען זיעבען הונדערט
און מיט קדושה איז זי פול.

אהן טראדיציעס, זאגט איהר, — ניין !
ס'איז אן אויסגעטראכטע מעשה :
פרייטאג עסט מען בולקעס ווייסע,
שבת עסט מען פיש מיט כריין !

אָדר.
(א הומאָריסטיש בילד)

ס'איז דער אדר שוין געקומען,
אויס פון פראָסט און קעלט צו שווידערן!
און די וואסערליך זיי ברומען
און זיי רוישען און זיי פלוידערן.

פון די דעכער קען מען הערען
ווי די טראָפען טריפען, פליעסען;
און עס דאכט — דאָס זענען טרערען,
פריידענס־טרערען דעכער גיעסען.

אויף די פריזבעס, אין די הויפען
שפיעלען „רייזעליך“, אברהמלעך“,
און זיי האנדלען און זיי קויפען
אין די כלומרשט'דיגע קרעמלעך.

און די זון זי ווינקט פון הימעל:
כ'וועל אייך שיקען שטראהלען הייסע,
האנדעלט שטיל נאָר, אָהן געטימעל
און ניט שלאָגט זיך, ווי די גרויסע.

אנשטאָדט געלד — האָט איהר גאָר שערבלעך —
וואָס־זשע זאָל אייך, קינדער, ארען?
מיט די עכטע געלד, די קערבלעך,
שפיעלען זיך די „גרויסע“ נארען . . .

די ווינד-מיהל

אך, וואו איז די ווינט־מיהל פון צייטען פון אלטע,
פון גוטע, אמאליגע יאהרען,
וואס האט אזוי פריינדליך געגריסט מיט די פליגלען,
בשעת מ׳איז פערביי איהר געפאהרען !

א זאמדיגער וועג און דער שטויב שטעהט אין זיילען,
די זון שטעהט אין הימעל אין טיעפען,
דאס פערדעלע לויפט זיך און שפרינגט און טאנצט־אונטער
אזוי ווי געוואלט וואלט ער שטיעפען !

דערזעהסטו די ווינט־מיהל אין פעלד פון דער ווייטען,
אן איינזאמע, הויכע און טריעבע ;
זי גריסט דיך מיט וועה און עס דאכט זיך זי בעט זיך
א ביסעלע פריינדשאפט און ליעבע . . .

אליין נעבעך שטעהט זי, אהן בוימער, אהן שאטען,
אליין אין דעם פעלד אין דעם שטילען.
אך, וואלט דאך איהר חבר, דער ווינט, איצט געקומען
מיט איהר זיך אביסעל צו שפיעלען !

אך, האט זי געבענקט נאכ׳ן ווינט, נאכ׳ן גוטען,
וואס זאל זי אביסעל דערפרעהען,
ער זאל איהרע פליגעל, די עלענדע פליגעל
אומארמען, זיי זאלען זיך דרעהען.

און זאָל זי אים שטאַנד זיין דאָס מעסטעלע קאָרן
צעמאָלען פאַר'ן אָרימען פויער . . .
און פלעגט אַמאָל לענגער דער ווינט זיך פערזאַמען
אין ווינט־מיהל געשטאַנען פול — טרויער . . .

M. GELLER
BOOKHANDLUNG

פסח.

גאנצער ווינטער אין מיין הארצען
איז געווען גליטשיק, חשך.
ס'האט דער פריהלינג זיך בעוויזען
און אין הארצען איז איצט פסח . . .

אויסגערוימט פון דארט דעם חמץ,
אלץ, וואס ס'איז געוועזען זויער,
אויסגערוימט די שימעל־זארגען
און דעם אלטען, קאלטען טרויער.

כ'פיהל א סדר אין מיין הארצען,
ריין און ליכטיג גאר א וואונדער:
קום, מיין ליעבסטע, אין מיין הארצען —
זיי די מלכה דארט אצונדער!...

דאָס טייכעל

ווי שען איז געוועזען דאָס טייכעל,
וואָס האָט זיך אין שטעדטעל געפונען:
ביי'ן ברעג איז א בוימעל געשטאַנען
און האָט זיך חלומות געשפונען.

ווי קליין איז דאָס טייכעל געוועזען
און רוהיג איהר וועג זיך געגאַנגען:
און קיינמאָל געהאַט קיין בעגעהרען
דעם ים, דעם אוקינוס, דערלאַנגען.

א רוהיגע, שטענדיג א שטילע
און קיינמאָל ארויס פון די ברעגען,
און האָט ניט געשטורעמט אויף דעמאָלט
ווען פול פלעגט איהר מאכען דער רעגען.

האָט קיינמאָל קיין מענשען דערטרונקען,
האָט קיינעמס קיין לעבען פערנומען . . .
א פריינדליכע פלעגט זי עמפּפאַנגען
א יעדען, וואָס פלעגט צו איהר קומען.

שפוך חמתך.

שפוך חמתך על הגויים !
די, וואָס האָבען ניט פערשטאַנען
יענע גאולה פון מצרים,
די בעפרייאונג פון טיראַנען !

וואָס זיי האָבען דיך געצוואונגען
אין די קעלערן און הייהלען
זיך בעהאַלטען און פון פרייהייט
זיינע קינדער צו דערצעהלען . . .

שפוך חמתך על הגויים !
וואָס פערשטעהען ניט גאָטס נאָמען,
און דער פסח און דער פריהלינג
דיענט א צייכען פאַר פּראָגראָמען . . .

ווייל זיי האָבען אין די כוסות
דיר געגאָסען שרעק און סם,
און פערפלעקט דיין ריינסטען יום־טוב
מיט א בייז־עלילת־דם . . .

שבת אין ניו-יאָרק.

דער פאָטער קומט פרייטאג פארנאַכט
פון פינסטערען שאָפּ אַזוי מיעד;
נאר ס'האָט זיין נשמה ערוואַכט
און זינגט שוין איהר שבת'דיג ליעד.

די מוטער, די אָרעמע פרוי,
— צוקנייטשט פאר דער צייט דאָס געזיכט —
צוזיפצט זיך: ס'איז שפּעטער שוין אַזוי,
און נעהמט זיך צו צינדען די ליכט...

די קינדער — דערצווּיגען שוין דאָ —
פערשפּיעלטע אין „באָל“ און אין „פּייט“,
דערפיהלען די הערליכע שעה
און ס'קוקען די אויגעלעך ווייט . . .

עס שוועבט פאר די אויגען די היים —
פערגעסען, פערגעסט זי זיך ניט!
און ס'דאַכט: עס צעבליהט זיך דער בוים
אויף מעדיסאָנס שטיינערנע סטריט.

עס ציהט זיי.

עס ציהט זיי צום שורש, עס ציהט זיי צום שטאם,
די אָרימע ברידער פון יענער זייט ים.
עס רוישט און עס ברויזט די געפונענע וועלט,
די נייע, די פרייע, אויף גיך אויפגעשטעלט.
עס ציהט זיי צו אונז און אונז ציהט צו זיי,
און קראנק זיינען ברידער אין וועלט־טיילען צוויי . . .

שטערען

(פראגמענט פון א פּאָעמאַ).

איך געה אין די רוישיגע
גאַסען פון ,שטאָדט:
די נאכט איז בעלויכטעט —
ווי ליכטיג — מיין גאָט!

עס בלענדעט די אויגען
עלעקטרישע ליכט
און פייערען שפּריינגען
אַרום דיין געזיכט.

אנאָנסען . . . אנאָנסען
אויף דעכער גאנץ הויך,
און איבער די דעכער
די פייערען אויך.

און איינע א מיידעל
פון פייער געמאכט,
זי טאנצט אויף א לייוועגט,
זי טאנצט און זי לאכט.

און זונען און שטערען
פון מענשליכע הענט! —
איך האָב מיך צום הימעל
צום ארמען געווענדעט:

אין וואַלקען פערבאָרגען
האָט ער זיין געזיכט
און שעמט זיך צו ווייזען
זיין אייגענע ליכט.

איך האָב אַן מיין שטעדטעל
מיין היים באַלד דערמאָנט:
און איז מיר געוואָרען
ווי ליעב און ווי נאָהנט!

די פינסטערע געסליך,
די לאָדען פערמאַכט,
עס הענגט איבער שטיבלעך
די דונקעלע נאַכט.

עס שלאָפען דאָרט אַלע
אין קוויקענדע רוה . . .
דו גייסט מיט דיין מיידעל
און טוליעסט זי צו.

דו זעהסט ניט איהר פּנים
און זי זעהט ניט דיינס,
אייך הויבט זיך אַן דאכטען:
איהרביידע זענט איינס.

מען זעהט ניט קיין הייזער,
מען זעהט ניט קיין וועג;
נאָר שטערענדליך אויבען
זיי ווייזען א שטעג.

דו הויבסט דיינע אויגען
צום הימעל ארויף —
פערזעעט איז דער הימעל
מיט שטערען — אהן סוף!

די שטערען די ווייטע,
זיי ווערען דיר נאהנט;
מיר זיינען מיט פיעלע
פון לאנג שוין בעקאנט.

און קומט אן דער שבת,
קומט אן און פערגעהט...
דיין מאמע דיין ליעבע
ביי'ן פענסטער זי שטעהט.

זי קוקט אויפ'ן הימעל
און מורמעלט דערביי:
עס האבען בעוויזען
זיך שטערענדלעך דריי.

ניין, איך וועל אהיים ניט פאָהרען —
כ'שעם מיך ווייזען מיינע יאָהרען
פאר מיין געסיל, פאר מיין שמיבעל —
האָבען וועלען זיי פאראיבעל....

אח, זיי האָבען מיר ערצויגען
מיט א העלען בליק אין ד'אויגען:
און זיי האָבען מיר געגעבען
מוטה און שטאָלץ צום וועג פון לעבען.

אויך האָב איך ביי זיי גענומען
קוואלען ליעדער, האָפנונגס־בלומען
און א קאָפּ — געקרויזט, א שווארצען.
און פול ליעדער אין מיין הארצען...

און זיי וועלען מיר יעצט פרעגען:
וואָס האָסטו געטהאָן אין וועגען?
זעה ווי מיעד דו ביזט, פערמאטערט,
אלץ פערשווענדעט, אלץ געפּאטערט!

אין אַ גאַס אין מיטען שטאָט.

אין אַ גאַס אין מיטען שטאָדט
ליעגט א נעץ געביידען;
ס'וואָלטען פיעלע לייט געוואָלט
די געביידען — מיידען . . .

קיינער שיקט די לייט אהין
דאָרטען צו פערשפּארען;
ביין, זיי לויפען אין דער פריה
גאָר אליין די נאַרען . . .

גאָר אליין זיי שטעהען אויף,
ווי עס הויבט אַן טאָגען
און פון אַלע עקען שטאָדט
נעהמען זיי זיך יאָגען.

וואָלטען זיי ווי אנדערע
קלוג אזוי געוועזען,
וואָלטען זיי אין קוהלען פּארק
זיצען איצט און לעזען.

אָדער אין דער היים א בוך,
(דאָס וואָלט אויך דערלאנגען
זיי א דיענסט) שפּאצירען גאָר
וואָלטען זיי געגאנגען.

אדער אין אויטאָמאָבילס
וואָלטען זיי אומפליהען —
נארען אָבער מוזען דאָך
שטונדען גיין זיך מיהען.

גיין א האלבע אייגענטליך —
מ'דארף דאָס ניט פערגעסען :
יעדער נאר האָט אויסגעקעמפפט
א האלבע שעה אויף עסען.

בלויז א האלבע שעה, אויב מעהר
ווערגט זיי שוין דער ביסען ;
טאָמער לענגער עסט דער נאר
וועט דער קלוגער וויסען.

פון די קלוגע איז אן אוהר
אזא מין געשאפען,
צייגט ער באלד : פערשפעטיגט האָט
איינער פון די שקלאפען . . .

און אז ס'קומט די ענדע וואָך
ווען מען צאָהלט צו ביסליך
רעכענט מען די רגעס אפּ —
און דאָס איז פערדריסליך . . .

אין די ווייטסטע לענדער.
(אידישע הימן).

אין די ווייטסטע לענדער
זיינען מיר צושפרייט —
יעדער טייל א רינגעל
אין דער לאנגער קייט.

ביי די אלע טייכען,
נישט פון בבל בלויז,
זיינען מיר געזעסען
זוכענדיג א הויז.

איצטער איז אונז טייער
גאר די גאנצע וועלט.
ס'שטעהט ביי ווייטסטע ברעגען
אונזערם א געצעלט . . .

איצטער איז אונז טייער
ווייכסעל און דער רהיין
און דער ברייטער דניעפער
רוישט אונז אויכעט שיין . . .

און דער פרייער האדסאן
ווינקט אונז פריינדליך צו
(דא, ביי זיינע ברעגען
קריגען מיר ערשט רוה!

וועלכע ליעד מיר הערען
איז בעקאַנט דער טאָן,
וועלכער טייך עס ריזעלט
וועהט א בענקשאפט אָן.

וועלכע פאָהן עס פלאַטערט
גריסט זי אונז בעקאַנט,
וועלכע שיף עס זעגעלט —
צו אַ ברודער'ס לאַנד!

באַלאַדען און מעשה׳לעך

די גאָלדערנע קייט.

(צום אַנדענקען פון י. ל. פרץ.)

אַמאָל איז געוועזען אַ גאָלדענע קייט,
ביי'ן פאָלק ביי דעם אלטען,
ווער האָט דען געוואוסט וואו געלעגען איז זי
פערשטויבט און בעהאלטען.

אַ טייל פון דעם פאָלק פערגעסען האָט לאַנג
זיין גרויסען פערמעגען,
און יאָהרען זיי זיינען פערגאנגען, די קייט
אין שטויב איז געלעגען.

דאָס פאָלק האָט צו פרעמדע געשטרעקט זיינע הענד,
ביי פרעמדע גענומען,
און יענע, זיי האָבען פעראכט אונז דערפאר —
ביז ער איז געקומען.

ער האָט אויסגעזוכט אונזער גאָלדענע קייט
פון דונקעלע ווינקלען,
ער האָט זי דערלאנגט אונז . . . ווי נייַ אויסגעשמיעדט
מיט אייביגען פינקלען.

עס האָט זיך דערוועקט אונזער יוגענד און שטאָלץ
ביי יעדען בעזונדער . . .
די גאָלדענע קייט איז בלויז איינער געווען
פון פיעל זיינע וואונדער...

צוויי ברידער.

אזוי און אזוי זאָל די מעשה זיך לעזען:
עס זיינען פּערצייטען צוויי ברידער געוועזען.
אַן עושר איז איינער געוועזען, דער אנד'רער
אַן אָרימער מענשעל, אַ שטענדיגער וואנד'רער.
האָט איינמאָל דער ארמער געבראכט זיך צושלעפּען
צום ברודער צום רייכען — עס קען זיך נישט קלעפּען!
געוואָרען איז פול גאָר די הערצער בייביידען,
דאָך שווער איז געווען זיך פונאנדער צו ריידען.
— „וואָס מאַכסטו?" — דו זעהסט דאָך... — „וואָס מאַכסטו?
דו זעהסט דאָך!"
עס שמייכעלט דאָס פּנים — אין הארצען עס פרעסט דאָך...
און מעהר האָבען זיי ניט געקענט עפּעס פרעגען,
ווי שטיינער וואָלט ביידען אין הארצען געלעגען...
און האָבען זיך אַנגעקוקט ביידע פערשעמטע
און האָבען געשיידט זיך מיט הערצער צוקלעמטע...

ביינאַכט האָט דער רייכער גענומען בעקלערען:
פאַר וואָס זאָל די רייכקייט אַליין איהם געהערען,
און יענער — זיין ברודער — אַ דאַכלאָזער, מיעדער,
זאָל וואנדערען עלענד — זיי זיינען דאָך ברידער! —
און האָט גאָר בשתיקה פון ווייב און פון קינדער
געשפּאַנט פערד און וואָגען, געלאָזט זיך געשווינדער
זיין אָרימען ברודער דערגרייכען, דעריאָגען:
ער וועט איהם שוין אַלעס דערצעהלען און זאָגען...
געיאָגט האָט ער איין טאָג, אַ צווייטען, אַ דריטען,
ביז וואַן ער דערזעהן האָט אַ קרעטשמע אין מיטען.

אריין אין דער קרעטשמע דעם ברודער דאָרט קריגען.
אין קרעטשמע — האַלב טונקעל, דאָך גוט, אַ פערגניגען...
דער קרעטשמער אַ איד אזא גוטער, אַ שטילער,
ער גיט איהם אָב „שלום" און פרעגט איהם : וואָס וויל ער?
—איך וויל זעהן מיין ברודער—„אָט שלאָפט ער אין ווינקעל !..."
אין קאָפּ האָט דעם רייכען געטהון וואָס אַ פינקעל.
עס האָט זיך דער רייכער בעטראַכט, אז זיין ברודער
איז רוהיג און גליקליך... צו וואָס דער געזודער ? . .
וואָס איז ער געקומען מיט איהם זיך צו טיילען ?..
דאָס גליק פון דעם מענשען איז טיעף דאָך פערהיילען . . .
אַ פּאַלאַץ, אַ קרעטשמע — ווער קען אונטערשיעדען.
דער עיקר די רוהע. דער עיקר דער פריעדען . . .
און ס'איז איהם געוואָרען אַ שאָד גאָר צו וועקען
דעם אָרימען ברודער אין מיטען דערשרעקען . . .
און האָט דאָרט דעם ברודער געלאָזען נאָך שלאָפען
אַליין איז ער שטיל און בגנבה אַנטלאָפען . . .

די צויבערין.

איך הער ווי אַן אָבקלאַנג פון פינסטערע ווייטען,
עס וועבט זיך אַ מעשה פון דונקעלע צייטען.
אַ מעשה אַן אַלטע, פון חמעלניצקי׳ס טעג —
עס רוישט פון קאַזאַקען דאָס ווילדע געיעג . . .

צי האָב איך די מעשה, ווען קינד בין געוועזען
פון זיידען געהערט, צי אין ביכער געלעזען,
עס איז אַזוי נאָהענט, עס איז אַזוי ווייט —
זי גלויבט זיך און פּאַסט זיך אין היינטיגער צייט...

* * *

עס פליהט אַ קאַזאַק אויף זיין פּערד,
עס טרייסעלט אונטער איהם די ערד:
און ניט אליין דער קאַזאַק רייט —
אַ מיידעל האַלט ער ביי דער זייט.

די האָר צופלאָסענע אין ווינד
זעהט ווי אַ מלאך אוים דאָס קינד . . .
דער טייוועל האַלט זי דאָך אין האַנד
און פליהען איז זי ניט אין שטאַנד.

דער קאַזאַק איז צו איהר דאָך גוט
און ווילד און ווילדער קאָכט זיין בלוט . .
ער פליהט מיט איהר אַהיים צו זיך
און זיינע ווערען דאָרף זי גיך...

און אַט איז זי אין קאַזאַקס צעלט —
א שטיבעלע אין מיטען פעלד
און פרעמדע בילדער אויף די ווענט
און פרעמדע ליכט אין ווינקעל ברענט . . .

דער קאַזאַק נעמט זי פאר דער האנד ;
זי איז זיך ווערהרען ניט אין שטאַנד,
זי בעט זיך שטיל : לאַז אַפּ, לאַז אַפּ !
און זינקט איהר שענעם, שטאַלצען קאַפּ !

דער קאַזאַק נעהמט זי פעסטער אָן
און לאַכט : וואָס קענסטו איצטער טאָן ?
דיין היים פערוויסט מיט פייער, שווערד,
האַסט קיינעם אויסער מיך אויף ד׳ר׳ערד . . .

„ — בלויז דיך אליין ? מעהר קיינעם איצט?“..
אין איהרע אויגען פייער בליצט . . .
איהר שטאַלצער קאַפּ האַט וואָס פערטראַכט
און רוהיג ווערט זי און זי לאַכט . .

— „מיין ליעבער, הער, ווי באַלד אזוי,
בין וויליג איך צו זיין דיין פרוי,
דאָך מוז איך זאָגען ווער איך בין :
זיי וויסען : כ׳בין א צויבערין ! . . .

דער קאַזאַק הערט זי אויס און שטוינט :
צי האַט די זאַך איהם גאַר געלוינט ! . . .
א צויבערין ביי זיך גאַר אין שטיב. . .
דאָך האַט ער זי שוין צופיעל ליעב . . .

דאַן נעהמט זי אַן איהם פאַר דער האנד
און זאָגט: — „דו ווייסט, איך בין אין שטאנד
פערצוויבערין דיך,
עס זאָל ניט שאַדען דיר קיין קויל“....

דער קאָזאַק שטעלט די אויגען אויס
און צווייפעל קוקט פון זיי אַרויס;
ער גלעט דעם שטערען און ער לאַכט:
זאָג ווי אַזוי וואָלסט' עס געמאַכט?

דאַן שמייכעלט זי צו איהם פערשייט:
איך האָב צו טהון מיט יענע לייט,
איך האָב אַליין פער'כשוף'ט זיך
און ס'קען קיין קויל ניט טויטען מיך.

גוטמוטיג לאַכט דער קאָזאַק: ניין...
דאַן ענטפערט זי, פּרוביר אַליין...
אָט שטעהט דיין ביקס לאַד אָן און שיעס
און שאַדען וועט מיר ניט געוויס...

דער קאָזאַק טראַכט: דאָס איז כדאי...
ער לאָדט דאָס ביקס און ציעלט זיך פריי.
דאָס מיידעל שטעהט פונקט ווי פערשטאַרט,
דאָך שמייכעלט זי צו איהם און וואַרט..

א קנאַל פון ביקס... געטראָפען גלייך...
דאָס מיידעל ליעגט אין בלוט א טייך..
דער קאָזאַק פאַלט צום קערפער צו
און קריצט די צייהן: ו ו י פ א ל ש ביזט דו!...

יוסף חסיד.

א.

געגאַנגען איז יוסף דער חסיד אַמאָל
אין וועג, צווישען בערג, צווישען פעלדער און טאָל . . .
ארום איז געווען אזוי אנגענעהם גוט,
די ערד און דער הימעל — זיי האָבען גערוהט !
אזוי געהט ער און געהט אין מחשבות פערטראַכט
און לויבט דעם בעשעפער, וואָס האָט אַלץ געמאַכט,
און פליסטערט א תפלה און מורמעלט א ליעד,
און געהט זיך אַלץ ווייטער, און ווערט גאָר ניט מיעד . . .

ב.

און וועלענדיג, גרייכען אהין זאָל זיין לויב,
האָט ער צו דעם הימעל געגעבען א הויב
די אויגען די קלאָרע, ווי שפּיגעלעך צוויי ——
און פּלוצים דערזעהט ער : דער הימעל — אוי וועה ! —
אין גאַנצען אין פינסטערע כמארעם בעדעקט ;
ר׳ יוסף איז גלויביג, דאָס הארץ זיינס דאָך שרעקט :
ער איז שוין פערגאַנגען פון היים אזא שטיק —
ווי געהט מען איצט ווייטער ? ווי געהט מען צוריק ?

ג.

דער הימעל אַלץ שווארצער און פינסטערער ווערט,
און יוסף דער חסיד א קנאַל באַלד דערהערט . . . .

דאָס דונערט . . . ר׳ יוסף א ברכה ער מאכט —
וואָס ברכה ? ווען ברכה ? — דער הימעל ער לאכט !
„שכחו וגבורתו !“ חאַ־חאַ ! און טראַך־טראַך !
און באלד א שלאַגס־רעגען... א שרעקליכע זאַך ! . . .
א קנאַל פון דונער, א בליאסק פון א בליץ,
און פינסטערער ווערט נאָך !... דו גאָט ! אַ, בעשיץ . .

ד

און ווי יוסף געהט אלץ אין חשך געדיכט
דערזעהט ער עס לויכט זיך אין ערגעץ א ליכט . . .
א ליכט פון א שטיבעל, וואָס רופט איהם און ווינקט . . .
ער לאָזט זיך צום ליכט און דאָס הארץ זיינס — עס שפּרינגט...
זיין פרייד איז א האַלבע . . . א העלפט איז דער צער . . .
ווייל יוסף דער חסיד, ער איז ניט קיין נאַר,
עס האָט שוין מיט גרויסע חסידים פּאַסירט
זיי זיינען פון לצים געוואָרען פארפיהרט . . .

ה.

דער חשק צום לעבען ביין חסיד ערוואכט:
וואָס וועט ער דאָ שטאַרבען אין שרעקליכער נאכט
אפילו ניט קומען צו קבורת ישראל,
פון דונער דערשלאָגען אין פינסטערען טאָל . . .
דאָרט וואוינען ניט גוטע, דאָרט הערשט גאָטעס פלוך . . .
נו. טראָגט ער דאָך ציצית... אויך האָט ער א שפּרוך . . .
דאָס וועט איהם בעשיצען פון דעם אשמדאי
ביז וואנען ער וועט ווערען מיט בורא׳ס הילף פריי . . .

ז.

כף הוה ! . . . ר׳ יוסף דער חסיד ער קומט
צום שטיבעל... ער הערט ווי דאָרט אינווייניג ברומט . . .
ער שטעהט נאָך א ווייל, ווי ער וואָלט זיך בעטראכט
דאָך שטורעמדיג־פינסטערער ווערט אלץ די נאַכט...!
ער האָט שוין קיין כח צו שטעהן אויף די פיס,
ער מאָהלט, אז אין שטיבעל איז ווארעם געוויס . . .
ווען שדים אפילו... וואָס קען ער איצט טהאָן ?
און יוסף דער חסיד אין טיר קלאפּט גלייך אָן !

* * *

און וואס איז געווארען מיט׳ן חסיד דערנאָך ?
צו האט ער געשפּאנט זיך אין טייוועלשען יאָך ?
צו האט ער בעקומען די אמת׳ע רוה ?
צו האבען די ציצית געהאָלפען דערצו ?
משיקאווע צו וויסען און אינטערעסאנט . . .
נור דאס איז נאָך קיינעם ביז איצט ניט בעקאנט.
דער עיקר — דער מוסר : אין צייטען פון שרעק
ווערט אויב׳עט א חסיד צום טייוועל אוועק ! . . .

דער גוטער קעניג און דאָס פאָלק.

אמאָל איז — דערצעהלט מען — געוועזען
א קעניג אין ערגעץ א לאנד:
ער פלעגט אין די גאסען פון הויפטשטאָדט
ארומגעהן אהן וואך ביי דער האנד.

ער פלעגט אין די גאסען ארומגעהן,
ווי יעדער געוועהנליכער מאַן,
ער פלעגט זיך אוועקשטעלען רעדען
אפילו מיט אן אָרימאַן.

ער האָט זיך געפיהרט לויט זיין שכל
און לויט ווי זיין הארץ האָט דיקטירט —
און האָט ער א מיידעל בעגעגענט,
האָט אויך ער א שמועס פערפיהרט.

א נעטהאָרען מעג זיין דאָס מיידעל,
דאָס מאכט איהם צו איהר אויך ניט פרעמד;
ער פרעגט איהר: צי האָט זי א חתן?
און וויפיל זי נעהמט פאר א העמד?

געניסען פון ליעבע און גליק?
צו בלייבט איהר אביסעלע צייט נאָך
איהר ארבייט אין ענגער פאבריק?
און וויפיעל אזייגער זי ענדיגט

און איז זי אַ דיענסט גאָר געװעזן,
אויך דאַן ניט געשעמט האָט ער זיך,
און נאָכגעפרעגט האָט ער: װי געהט איהר,
צי שװער איז די אַרבייט אין קיך?

צי לעבט דאָרט די „הערשאַפט" בשלום,
צי איז נאָך דער הערר ניט צו אַלט?
פערבלנדזשעט אַמאָל ער אין קיך נישט,
צי שװייגט זי, צי מאַכט זי געװאַלט?

און אַנדערע פראַגען אַזעלכע,
װאָס זיינען גאָר נאַריש און קלוג:
אין גרונד דאָך גענומען: טיעף מענשליך
און אמת ערהאַבען און קלוג.

דאָך פלאָך איז אַ יעדער מיניסטער,
און פלאָך אַלע שררות אין הויף:
זיי האָבען דאָס אַלץ ניט פערשטאַנען
און האָבען געמורמעלט דערױף:

אַ קעניג, פון גאָט אַ געזאַלבטער,
זאָל זיין אַזױ מענשליך און גוט!
װער רעדט נאָך — די קעניגען — א י ה ר האָט
געקאָכט אויפ׳ן קעניג דאָס בלוט!

נון, האָבען זיי אַלע אין איינעם
דאָס פאָלק קעגען איהם אַלץ געהעצט,
ביז מ׳האָט איהם, דעם קעניג, דעם גוטען,
פון טראָהן־שטוהל אַרונטערגעזעצט.

דאָס פאָלק האָט געיובעלט, די שמחה
דערגרייכט האָט דעם הייסעסטען גראַד,
ווען מען האָט איהם אַ קעניג אַ צווייטען
אין טעמפּעל געקרוינט מיט פּאַראַד.

עס האָבען די פּריסטער געצויגען
די גלעקער אַרויף און אַראָב,
ווען מען האָט איהם געזאַלבט און דעם בוימאויל
געגאָסען, געטריעפט אויף זיין קאָפּ.

עס איז אַרום טעמפּעל געשטאַנען
דאָס פאָלק אין דער ברייט, אין דער לענג,
דאָך אָרדענונג האָט מען געהאַלטען
און ס'האָט זיך געפיהלט אַזוי שטרענג.

מ'האָט זיך געשושקעט: „דער קעניג
דער נייער איז גרויזאַם און שלעכט“.
דאָך יעדער געווען איז צופריעדען
ווי ס'קענען צופריעדען זיין קנעכט.

די דיענסט און די נעהטאָרין, ביידע,
זיי האָבען דאָ אויך ניט געפעהלט
אין נייענקע ציצענע קליידלעך
און גליקליך געווען ווי די וועלט.

דער פערבלאָנדזשעטער מלאך.

אין הימעל איז רוהיג, אין הימעל איז שטיל —
מלאכים, זיי זיינען ערצויגען:
די פליגעל זיי רוישען קוים־קוים וואָס מען הערט,
דער פליה איז געמאָסטען געוואויגען.

און ריידען זיי וואָס, איז עס לויטער מוזיק,
א שטילע מוזיק, אָהן געטימעל,
ניטאָ דאָרט קיין באס, און ניטאָ קיין טראמבאָן,
קיין פויקען, קיין טאצען אין הימעל . . .

און פליהען זיי אפטמאָל אַ מארש דורך פאר גאָט,
(אין הימעל טרעפט אויך א פאראדע),
דאן מאכען די פארבען פון פאָהנען ניט בלינד, —
די רויטע — די פעהלט דאָרט אוואדע . . .

מען זינגט דאָרט קיין ליעדער פון פרייהייט, פון קאמפף,
עס זיינען ניטאָ דאָרט קיין מאסען:
עס זשומט בלויז א „קדוש“ דער הימלישער כאָר
און ס'יובל'ען די הימלישע גאסען.

* * *

זיי הערען אמאָל א געריס פון דער ערד,
דאן הויבען זיי אָן זיך צו שעמען:
זיי הערען פון רויב און זיי הערען פון מאָרד,
און קענען עס דאָך ניט בענעהמען.

זיי ווענדען זיך דאן צו דעם איינציגען מאן,
וואָס האָט אויף דער ערד זיך ערצויגען —
אליהו הנביא — זיי פרעגען איהם אוים
און קוקען איהם טריי אין די אויגען.

אליהו הנביא — ער שמייכעלט אין באָרד:
איהר זייט דאָ אזעלכע נאאיווע! . . .
און לעגט פאר זיי אוים דאן דאָס לעבען אויף דר׳ערד,
אזוי ווי א ראָש פון ישיבה.

זיין שטימע זי הויבט זיך, זיין שטימע זי פאַלט,
דאָ בייז און דאָ זאנפט, ווי צום בענשען;
אן אנדערער ווערט אליהו ווען ער
דערצעהלט זיי פון ערד און פון מענשען.

עס הזיבען זיך אָן ביי מלאכים פאר שרעק
א פליעגעל אָן פליעגעל צו פּאָכען,
אזוי ווי להבדיל ביי מענשען די ציינער,
אזוי ווי ביי די מענשען די קנאָכען . . .

דאָך קומט ערב פסח און ס׳קלויבט זיך אין וועג
אליהו הנביא גאַנץ מונטער,
דאן זיינען גאָר מאנכע מלאכים פערבענקט
און קוקען אראָפּ אלץ, ארונטער . . .

די יונגערע מאכען דעם וואָגען איהם גרייט,
א וואָגען פון פייער און בליצען,
און בעטען איהם אוים׳עט מיט שטראהלען און שיין,
בעקוועמער זאָל זייז איהם צו זיצען.

דער וואָגען איז פערטיג, אליהו איז גרייט,
ער גריסט זיי: אויף ווידער זעהן, קינדער!
און לאָזט זיך אויף דר׳ערד צו די סדרים אראָפּ,
און טראָגט זיך געשווינד און געשווינדער.

ער קוקט זיך ארום, ערשט א מלאך ביי׳ן זייט
פון וואָגען זיך האָט אנגעהאנגען,
די ווייסינקע פליעגעל צוקנייטשט און פערשטויבט —
די אויגען פול תאוה, פערלאנגען . . .

אליהו הנביא, ער זיפצט דאן: וואוהין?
דו ועסט אויף דער ערד זיך פערלירען,
פערפאלען! איך האָב שוין אויף דיר מעהר קיין רעכט,
אין הימעל צוריק דיר צו פיהרען.

ער לאָזט איהם אראָב אין א שטאָדט אין דער פרעמד
פערוואנדעלט אין מענשליכע קליידער . . .
אין הייזער איז ליכטיג . . . עס קלינגט „כל דכפין!" —
מען פראוועט דעם פרעהליכען סדר.

דער מלאך ער פיהלט זיך אין גאנצען שוין מענש,
און הויבט אָן באלד הונגער צו שפּירען;
ער לאָזט זיך מיט שמחה וואו ס׳קלינגט כל דכפין:
אַ, וואונדער! פערשפּארט אלע טירען!

פערשטעהט ער קיין לשון־הקודש רען ניט?
צי זאָל ער די מענשען ניט גלויבען?...
און הונגעריג שטעהט ער מיט בענקשאפט אין בליק
און קלאָגט זיך פאר גאט, דארטען אויבען . .

און הונגעריג שטעהט ער מיט בענקשאפט אין בליק
און הויבט אָן דאָס ערשטע מאָל פלוכען,
און לאָזט זיך אין גאסען און מארקען ארום
אליהו הנביא צו זוכען . . .

אלס זינדיגער מענש איז ער ניט אין שטאנד
אליהו'ן דערזעהן ! שוין פערפאלען !
אזוי ווערט דער מלאך אלס אָרימער מענש
וואָס ווייטער אלץ מעהרער געפאלען . . .

ער ווערט אויף דער ערד דאָ פערשפּאָט און פערלאכט
און קיינער פערשטעהט ניט זיין וועזען,
און אומעדום שטרויכעלט זיין פוס און ער פאלט — — — —
ער איז דאָך א מלאך געוועזען ! . . .

די צוויי ראַדיקאַלען.

(ניו־יאָרקער באַלאַדע)

ערב פּסח. העל און ליכטיג
און דאָס לעבען שלאָגט מיט קוואַלען;
אין קאַפּע־הויז ביי אַ טישעל,
זיצען זיך צוויי ראַדיקאַלען.

מיט פערבענקטע שטומע בליקען
קוקעןביידע זיי זיך איבער,
באַלד דאַרף אָנקומען דער אָוונט,
און זיי ווערען טריב און טריבער.

ביידע זעהען זיי אַ סדר
פאַר די אויגען פּרעכטיג, הערליך;
אָבער רעדען וועגען סדר,
איז פאַר ביידען גלייך געפעהרליך.

„ס'קען „ארויסגעבען" דער חבר
באַלד מיין אידישקייט, וואָס ווייס איך?
טראַכט זיך איינער ווי דער צווייטער —
און זיי רעדען ניט פון פּסח...

זיצען לאַנג די ראַדיקאַלען,
ביז דאָס שווייגען ווערט זיי פּיינליך;
— געהט איהר ערגיץ היינט אין אָוונט?
— אין טעאַטער העכסט וואַרשיינליך.

— אין טעאַטער — זאָגט דער צווייטער —
בין איך נעכטען שוין געוועזען.
איך וועל אין דער היים היינט בלייבען,
כ'האָב אַ וויכטיג בוך צו לעזען.

און זיי קוקען אָן זיךביידע
ווי זיי וואָלטען וואָס פערשטאַנען;
ווי אַמאָל דאָרט אין טאָלעדאָ
צוויי אונגליקליכע מאַראַנען...

דער איד מיט׳ן קרייץ.

צוויי מאָנאַט איז יוסף — א העלד א סאָלדאַט —
אין מאָסקווער שפּיטאָל אָבגעלעגען;
געקומען צו זיך נאָך די וואונדען און באַלד
מען הויבט אָן א שאלה צו פרעגען:

ווער איז ער, דער העלד מיט׳ן קרייץ אויפ׳ן ברוסט,
געהערט ער צום אידישען גלויבען?
א איד איז דער העלד מיט׳ן קרייץ און מען קען
איהם בלייבען דאָ מעהר נישט ערלויבען.

נאָך ש ו ו א ך איז דער איד מיט׳ן קרייץ אויף דער ברוסט,
מוז רוהען א צוויי דריי מאָנאַטען —
נו, וועט מען איהם שיקען צוריק אין דער היים
אין אידישען תחום, צו זיין טאַטען...

דאַן ענטפערט דער איד מיט׳ן קרייץ אויף דער ברוסט:
מיין טאַטע אין קריג איז געגאַנגען;
צי לעבט ער נאָך ערגיץ, צי ליעגט ער וואו טויט?
צי אפשר ביי׳ן שונא געפאַנגען?...

דאַן טראַכט מען א מיטעל: עס איז דאָך געוויס
א מאַמע, א שוועסטער געבליעבען?
און ס׳ענטפערט פערבּיטערט דער העלד מיט׳ן קרייץ:
מען האָט זיי פון דאָרטען פערטריעבען...

„נו, איז דאָך געבליבען א הויז מן הסתם!" —
דאָ ווישט זיך דער העלד אוים די אויגען:
דאָס הויז האָט א קריסטליכער שכן פערכאַפּט
און האָט דאָרט אריין זיך געצויגען...

— „אזוי איז די מעשה... ווי באַלד אז דו האָסט
אין ערגיץ קיין היים איצט, מיין ליעבער, —
דאַן מוזען מיר שיקען דיר זוכען דיין פּלאַץ
צוריק אין די גראָבענס און גריבער"...

און שטיל איז געוואָרען דער אידישער העלד
און מעהר ניט געהאט וואָס צו זאָגען, —
געוואָרפען א בליק צו דעם קרייץ אויף דער ברוסט,
און האָט זיך ג ע ש ע מ ט איהם צו טראָגען...

די קעלנערין.
(אַ ניו־יאָרקער בילד)

...ס׳איז אַ רעסטאָראַנט, וואו ס׳קומען
זאַטע מענשלעך ווערען זאַט,
יענע הערען די בעקאַנטע,
נעראַזירטע ריין און גלאַט...

פון די אויגען וועהט אַ קאַלטקייט
און עס דאַכט זיך, דאָרט וואָס פריהרט...
פּונקט אַ באַרבער וואָלט פון האַרצען
די געפיהלען אויסראַזירט...

דאָך דערלאַנגט די שעהנע בעללאַ
זיי דאָס עסען, צי דעם טרונק,
פלאַמט אין זיי׳רע לעערע הערצער
אויף אַ ווילד־בעסטיאַלער פונק.

„אַפּעטיטליך!" — פליסטערט איינער
צו דעם צווייטען, ווען ער פרעסט,
און זיי שלינגען זי מיט בליקען,
יעדען קעהר פון איהר און זשעסט.

אָבער בעללאַ האַסט זיי אַלע,
דען זי קען זיי אַלע גוט!
דאָך אַ קעלנערין איז בעללאַ,
איהרע פליכטען בלויז זי טהוט!

און זי שמייכעלט יעדען גאסט צו,
אפּט פערבייסענדיג די ליפּ,
אך, די „ווײדזשעס“ זיינען קליינע
און דער עיקר איז דער „טיפּ“.

יעדער שמייכעל איז א ניקעל,
פון צוויי שמייכלען ווערט א דיים —
אזוי האנדעלט זי מיט שמייכלען,
ביז זי געהט ביי נאכט אהיים.

אין איהר איינזאם־קליינער צימער,
וואָלט זיך ווײנען איהר געוואָלט,
נאָר עס לוינט ניט: ס'האָט פאר טרערען
קײנער איהר נאָך ניט בעצאָהלט.

סטרייק.

אין די הייזער הערשט שוין נויט,
קליינע קינדער שרייען ברויט!
און די גרויסע אין די ווינקלען
זיצען און די טרערען פינקלען
און א קינד ליעגט קראנק אין וויעג —
דאָך מיר דולדען ביז'ן זיעג!

אין די הייזער ארמוט שוועבט
און די אַלטע שפּין זי וועבט
אויף דאָס ניי שוין די געוועבען
און פול פּחד קוקט דאָס לעבען
און דער טיש איז ניט געדעקט —
דאָך דער קאַמפּף איז ניט געעקט!

אונזער ארמוט האָט דערשפּירט
פון דער וואָהנונג אונזער ווירט
און וואָס איז דער שלעכטער אויסען?
צאָהלען אָדער ליעגען דרויסען
אויפ'ן רעגען אויפ'ן ווינט —
דאָך דער קעמפּפענדער געווינט!...

א געזאנג צו קעמפפערינס.

וועלכע פאהנען פלאטערן
ווי א ים א ברויזענדער?
וועלכע טריט עס הערען זיך
פון די צעהנדליג טויזענדער?

עפעס הער איך זינגענדיג
ליעדער קיין געוועהנליכע,
און ווי קומט בעגייסטערונג
אין די טעג די קליינליכע?

העי, דער מארש, דער איידעלער
איז אזוי בעדייטענדיג,
פונקט בת־מלכות, ווען פאראוים
פאהרט די מלכה רייטענדיג!

וועלכע אויגען שטראהלען עס
אזוי לוסטיג בליקענדיג,
וועלכע שטימען שאלען עס
אזוי העל־ענטציקענדיג?

קענט איהר אונז'רע שוועסטער ניט?
די אין שעפער טרויערען?
איצט אין קאמפף מארשירען זיי
צו די פרייהייטס־טויערען.

נעהמט מיך, פריינדינס, מיט מיט אייך
ד׳בין א ברודער אייערע,
אונטער פרייהייטס־פאָהן זייט איהר
שענער נאָך און טייערער!

דער שונא.

אין א גראבען ביי פשעמיסעל,
אבגעריסען, אבגעשליסען,
רוהט זיך אוים׳עט א סאלדאטעל
נאכ׳ן לאנגען שווערען שיעסען.

א געבוירענער פון קאוונא,
שטיל געפיהרט דארט די געשעפטען;
איצטער שלאגט ער מיט׳ן פיינד זיך
מיט די לעצטע, לעצטע קרעפטען.

אך, ער ליעגט דא אין די גריבער
לאנגע טעג און לאנגע וואכען,
דאך די פעסטונג וועט מען נעהמען!
האט דער קאוונער איד בטחון.

יא, ער מוז, ער מוז זי נעהמען,
דען די שטאדט איז לויטער אידען;
און א אידען איצט דערזעהען —
אך, ווי וואלט ער זיין צופריעדען!

ס׳וואלט דער „ראטנער“ אבגעלאזט איהם
זיכער אויף א טאג א גאנצען;
אך, ער וועט צו זיינע ברידער
לאזען זיך מיט פרייד און טאנצען.

און ער וואָלט דעם ערשטען אידען
גלייך אריינגעקוקט אין ד'אויגען,
און ער וואָלט מיט גרויסער ליעבע
בריית די האנד איהם אויסגעצויגען.

ס'וואָלט דער איד זיך ווי דערשראָקען
און פערוואונדערט ווי חלום:
אַ סאָלדאַט פון בייזען רוסלאַנד
גיעט אין גאַס איהם אָב גאָר „שלום!“

וואָלט ער איהם צוריק געשמייכעלט:
„מאַכט, ר' איד, נישט קיין געדרודער;
טאַקע... יאָ... איך בין פון רוסלאַנד,
אָבער איך בין אייער ברודער.

טעג און נעכט אין היהל געלעגען,
פונקט ווי חיות ניט ווי מענשען;
האָב דעם טויט געקוקט אין פנים —
וואָלט איך וועלען גומל בענשען“.

וואו זשע איז דאָ אַ בית מדרש?
וועט ער שמייכלענד פרעגען ווייעדער:
„און אַ מוכר ספרים ווייזט מיר,
קויפען מוז איך ב'איהם אַ סדור“.

„און אַ נייעם ארבע כנפות
דאַרף איך נויטיגער נאָך האָבען,
טאָמער פאַל איך, זאָל מען וויסען,
צווישען אידען מיך בעגראָבען...“

אָבענד־געזאנגען.

אַ קאָרטען-ליעדעל.

פערשפּיעלט האָסטו אַלעס, שלימזל,
זיי האָבען די קאָרטען געזעהן;
אַריינגעקוקט שטיל און בגנבה
און ס'קאָן קיין געווינס ניט געשעהן.

און אויב דו בעהאַלטסט זיי, אַפילו —
אַן פּנים דערקענט מען די צאָהל:
קיין קעניגין לאַנג ניט געהאַט שוין —
אַ ניינטעל, אַן אונטער אַמאָל...

און וואָלסטו די שפּיעלער דערשרעקען
און מאַכען זיך מוטיג און גרויס;
די באַנדע איז קלוג און בעמערקט דאָך,
אַז ס'פעהלט דיר דער קעניג, די טויז...

עס לאַכען די שפּיעלער ביים טישעל
און קוקען מיט חוזק דיך אָן,
און מורמלען ביים טישעל פעראַכטליך:
ער האָט בלויז צו שפּיעלען א י י ן קאָהן!...

אין א פרעמדען לאנד.

(פריי נאָך לענוא.)

אין א פרעמדען לאנד די רויז,
האָב איך אָבגעפליקט זי,
ליעבע מיידעל מיינס, דיר בלויז
וואָלט איך איצט געשיקט זי.

דאָך ביז גרייכען וועט דיין הויז,
ווייט פאר הונדערט מיילען,
וועט די רויז שוין ווערען אוים —
דען די רויזען איילען...

א גרוס.

און זאָלסטו דאָס לעבען בעטראַכטען
מיט רוהיגע, שטילע גדאַנקען,
ווערסט אַלע פערגניגען פערלאָזען
און געהן צו בעזוכען אַ קראַנקען.

ער ליעגט דאָרט פערגעסען און איינזאַם,
פון וועלט און פון פריינד אָבגעריסען;
דערצעהל איהם, אַז אַלע דאָ, אַלע —
מיר לאָזען איהם הארצליך געריסען.

דו זאָלסט מיט אַ שמייכעל אַ גוטען
ביי'ן בעט איהם צוקאָפּענס זיך זעצען,
און ווערט ער דיך פרעגען — דערצעהל איהם:
מיר זיינען פערפלאָנטערט אין נעצען.

מיר קענען זיך קיינמאָל בעפרייען
פון שווערען און לעערען געדרודער;
און שטענדיג אונז פּלאָגט דער געוויסען:
ס'ליעגט ערגעץ אַ קראַנקער, אַ ברודער...

אין דער שפּעטער שטונדע.

אין דער שפּעטער אבענד־שטונדע
ווען דו גערסט אליין,
דאכט זיך, אז פון יעדער חורבה
טראָגט זיך א געוויין.

דאכט זיך, אז פון שווארצען גאָרטען
וואו ס'איז טריעב און קאלט,
קוקט ארויס דורך בוים און צווייגען
עפּים א געשטאלט...

דאכט זיך, אז דיין פריינד, דער גוטער
נאָך פון אלטע טעג,
איז פון קבר אויפגעשטאנען,
געהט דיר נאָך דיין וועג.

און דו לאָזט זיך לויפען גיכער
און עס העלפּט נישט דאָך,
דען דער טויטער איז נאָך פלינקער
און ער יאָגט דיך נאָך...

די נאַכט.

די נאכט איז דאן לאַנג
געוועזען און באַנג
און שטיל, אָהן אַ קלאַנג.

נאָר אָפט פלעגט אַ ווינד
אַ רויש טהאָן געלינד
וו'אַ קרענקליכעס קינד.

איך האָב מיך דערפרעהט:
אַ פריינד אפשר געהט,
כ'בין קושען איהם גרייט!

איך וואַרט און איך הער —
ס'איז ניט געוועזן ער —
אַ ווינד און ניט מעהר!...

צום רעגענדיל.

רויש, רעגענדיל, רויש אין די שויבען,
פערוויעג מיך מיט טרעהרען פון הימעל:
כ'וויל רוהיג אביסעלע בלייבען
און אלעס פערגעסען אין דרימעל.

רויש, רעגענדיל, כ'פיהל מיך גענעזען,
ס'איז ליעב מיר דיין ניגון צו הערען:
דאס ליעד פון מיין מאמען געוועזען
איז אויך גאר אהן ווערטער, בלויז טרערען...

ברען אוים.

ברען אוים, אַ, לעבען מיינס, ברען אוים!
דער דאָכט געבליבען איז ניט גרוים:
זאָל ליכטיג זיין די לעצטע טעג —
צום לעצטען וועג!...

ניט גוסס, לעבען מיינס, ניט צאַנק,
פערשווינד, ווי פריהלינגס אַ געדאַנק...
איך וויל ניט קארגען... כ'האָב עס פיינט!
זאָל ליכטיג זיין איין היינט!

חלומות.

כ׳האָב געהאַט חלומות
שעהנע יונגערהייט...
אך, ווי מיאוס האָט זיי
ס׳לעבען מיר בעשיידט...

אויף די טרוימען־פליגלען
האָב איך הויך געשוועבט,
אויף געגרינטע בערגער
האָב איך פריי געלעבט.

אָפט בין איך פערפלויגען
ביז דער העלער זון,
און פערבלענדט געוואָרען
און פערפיהרט דערפון...

און פערברענט די פליגלען
פון דעם שעהנעם טרוים;
בין צו דר׳ערד געפאַלען,
און איך אָטעם קוים...

איינזאמקייט

א פערוואָרפען וועלדעל,
ערגעץ אין דער זייט ;
אך, ווי ציהט אהינצו
אין דער איינזאמקייט !

דאָרטען זעץ זיך נידער —
קיינעם נעהם נישט מיט
און דעם קאָפּ געבויגען
זינג דיין איינזאם ליעד...

צווייגען שווייגען רוהיג,
שאָקלען מיט קיין בלאט,
און דו ביסט דאך עלענד
און פון לעבען מאט.

שטערען וועט דיך קיינער
אין דיין שטילען טרוים ;
דען ווי דו איז איינזאם
דאָרטען יעדער בוים...

* * *

ווי גרוי זיי זיינען אלע,
ווי וואַכעדיג און קליין ;
זיי זיינען מיינע ברידער —
איך וויל עס ניט פערשטעהן !

וואָס זאָל איך מיט זיי רעדען,
מיט זיי, בשעת איך זיץ?
איך קאָן זיי נאָר דערלאַנגען
פון פינגער קוים די שפּיץ!

איך האָב פאַר זיי קיין ליעבע,
איך האָב פאַר זיי קיין האַס;
מיך ציהט צום שטילען גאָרטען,
און זיי צום מאַרק און גאַס

נו, שיידען מיר זיך ברידער,
אַהין ווערטער, שטיל און שטום
איך וועל אַמאָל פון גאָרטען
אייך צושיקען אַ בלום!...

עס דאכט מיר...

עס דאכט מיר, איך האב וואס פערלוירען אין וועג,
איך וויים דאך ניט וואס...
זאל איך צוריקגעהן? עס איז אזוי ווייט —
עס איז א פערדראס!

איך האב וואס פערלוירען און וויים דאך ניט וואס...
צי האט עס א ווערט?
לאז איך עס איבער, — דער טאג איז שוין קורץ,
און גרויס נאך די ערד...

עס פאלען שוין שאטענס פון בוימער און בערג, —
מיין שאטען איז לאנג...
דאס הארץ איז ניט רוהיג, עס שרייט: קעהר זיך אום,
דער שאדען טוט באנג!

דא בלייב איך גאר שטעהן מיר אין מיטען דעם וועג,
אין חושך געהילט...
איך האב וואס פערלוירען, איך וויים דאך ניט וואס —
איך האב וואס פערשפילט...

אָוועגד.

כ'בין געגאַנגען, געגאַנגען, — ביז וואַנען
בין הינטערן שטאָדט שוין געשטאַנען:
און שטיל איז געווען ארום —
א בוים האָט געשאָקעלט זיך פרום.

די זון איז ארונטער, ארונטער
אהינטערן וואלד רויט, ווי צונטער,
און טונקעלער, טונקעלער ווערט — —
איך האָב מיך פערקלערט!

געטראַכט פון די ביסעלע יאָהרען,
וואָס זיינען זיך רוישיג צעפאָהרען...
געבליבען צו פאָהרען ניט פיעל —
עס טונקעלט... פארנאכט... עס ווערט קיהל!...

א פאָרל איז שטיל־שטיל אריבער,
א מיידעל א יונגס און איהר ליעבער...
דאָס מיידעל אזוי ווי בעקאַנט — —
איך האָב מיך דערמאָנט!

קום שוין.

קום שוין, קום שוין, אומבעקאנטער,
קלאפּ מיר אָן אין טיר;
ווי אויף פרייהייט א פערבאנטער •
ווארט איך אלץ אויף דיר...

יאָהרען לאנג אין וויסטען חדר
הער איך דיינע טריט;
כ׳קוק אין פענסטערל כסדר,
דאָך דו קומסט אלץ ניט...

איז דיין בשורה לויטער פריידען,
שנעלער ברענג זי, טראָג!
טאָמער אומגליק, לויטער ליידען —
קום, נאָר עפּעס זאָג!

דער וואנדערער.

אין דער וועלט זיך אומגעטריבען,
אויסגעוועזען דאָ און דאָרט;
טיילען לעבען איז פערבליבען
אומעטום, אין יעדען אָרט.

דאָ פון ליעבעם־בוים געריסען
זיסע פרוכטען אלערליי;
ערגעץ האָט א שלאנג געביסען
ביז דעם טיעפסטען, גרעסטען וועה...

דאָרט א שמחה, דאָ אן אומעט,
דאָרט א גליק און דאָ א צער;
און איך וואַנדער ווידער אומ׳עט,
איך, דער יונגער־אלטער נאַר...

און אויף באהנען און אויף פוהרען
וואנדער איך, ווי האלב אין טרוים;
נאָר ניטאָ שוין מעהר קיין שפורען
סיי פון שלאנג און סיי פון בוים.

שוויַיג דו ים!

שווייג, דו ים, גענוג צו שוימען, —
לאָז א ביסעל רוהיג טרוימען.
טראָג די שיף זאכט אויף דיין רוקען,
לאָז מיך נאָכדענקען און קוקען.

רונד ארום איז וואסער, הימעל,
נישט קיין בוים און נישט קיין בלימעל —
אלעם איז געבליבען הינטער —
וואָס־זשע ביסטו, הארץ מיינס, מונטער?

צי פון אלץ, וואָס איז געוועזען,
ווילסטו ווערען איצט גענעזען —
און דו ווילסט בלויז טראכטען, טרוימען
פון די ווייטע, לערע רוימען?

צי ערווארטסטו לענדער נייע,
מענשען גוטע, מענשען פרייע,
און עס וועלען דיך עמפאנגען
שעהנע שוועסטער מיט געזאנגען?

— — — — — — — — — — — — —

שיף, מיינס, שיף מיינס, טראג זיך שנעלער,
איך די אויגען ווערט מיר העלער,
און איך זעה: דאָס שעהנס אנטקעגען
קומט פון ווייטע, נייע וועגען!...

וואוהין?

וו'הין ווילסטו, נשמה, וואוהין?
בי בערג זיינען הויך,
די וואָלקענדלעך בלייך,
די ערד און די בוימער — ווי גרין!
וו'הין ווילסטו, וואוהין?

אַ, האָרך, ווי די בין
זומזעט און פליהט,
זי פלאַטערט און ציהט
אהער און אהין —
וו'הין ווילסטו, וואוהין?

אַ, קוק דאָרט אין מערב אהין —
די זון — זי פערגעהט
קיילעכדיג, רויט
אהין, אלץ אהין —
וו'הין ווילסטו, וואוהין?

פערגעבונג.

כ'טראג א הארץ פול ליעבע,
כ'בין מיט ליעבע רייך:
גוטע מענשען, שלעכטע —
אלע זיינען גלייך.

זינג מיר ניט פון טוגענד,
רעד מיר ניט פון זינד;
יעדער מענש בלויז שפּילט זיך,
שפּילט זיך ווי א קינד.

קוק מיט פאטער־אויגען
אויפ'ן קורצען שפּיל...
גיב זיך אפּט א בייזער,
אבער ניט צופיעל!

דען די קינדער שפּילען,
ביז ס'פערגעהט די זון,
און זיי געהען שלאפען —
ס'איז קיין בייז דערפון!

דער שלאָס.

עס שטעהט צווישען פעלדער
א הויכער, טריבער שלאָס,
די פענסטער שווער פערהאנגען —
וואָס טוט זיך דאָרטען, וואָס?

עס געהען לייט און פאָהרען
און קוקען טיעף אריין —
דאָס הארץ פאלט איין פאַר פּחד:
וואָס קאָן דאָרט אינוו'ניג זיין?

דאָ קומט א ליץ א דארער
מיט אויגען קעציש־גראה
און לאכט זיך קאלט פונאנדער:
ס'איז אינוו'ניג גאָר נישטאָ...

דאן ווערען מאנכע רוהיג:
דער ליץ איז זיי געגוג...
און פאָהרען מונטער ווייטער
און זיינען ווידער קלוג.

דאן שפּרינגט א יונג א בלאסער
ארויס, — די אויגען — קויהל!
און פרעגט: דער שלאָס ווי קומט דאָ?
כאפּט ווידער אָן א גרויל...

שאָטען.

אין דער היים דאָרט, ביי מיין זיידען
איז אַ לעמפּעלע געווען;
אין די וואָנענדס פלעגט עס ברענען
שוואַך און טונקעל, קוים צו זעהן...

בלויז דעם זיידען ביי דעם ספר
לייכט דאָס לעמפּעלע ניט פיעל;
מיר, די קליינוואַרג, אין דער פינסטער,
איינגעוויקעלט זיצען שטיל...

נאָר די שאָטענס, הויך און ריזיג,
טאַנצען, שפּרינגען אויף די ווענט:
גרעסער איז דעם זיידענס שאָטען —
כ'האָב איהם לויט דער באָרד דערקענט...

קליין דאָס לעמפּיל, קורץ דאָס קנייטעל,
דאַכט זיך, באַלד אָט לעשט זיך אויס...
דאָך די שאָטענס, ווי זיי זיינען
אַזוי אָנזיכטיג און גרויס...

אַך, פון וואַנען — טראַכט איך דעמאָלט —
ווערען שאָטענס ווי פון שפּרוך:
צי פון זיידענס צויבער־לעמפּיל,
צי פון זיידענס אַלטען בוך?...

לאנג געשטארבען איז דער ויידע,
און דאָס לעמפּיל ברענט ניט מעהר:
ביידענס קנייטען אויסגעלאָשען —
און דער ספר אויך ניט דער!

אלץ בענייט און אלץ געענדערט,
און פערלאָשען און פערוויישט —
דאָך די שאָטענס, יענע שאָטענס
שפּרינגען אלץ נאָך, שטארבען נישט.

ביים וואסער

אויפ'ן וואסער שווימען שיפען,
און איך שטעה ביים ברעג ;
די סיגנאלען רופען, רופען
אין דעם ווייטען וועג...

אויף א מאסטבוים וועהט א פאהנע
פון א פרעמדען לאנד,
דארטען וואוינען גוטע מענשען,
פאר מיר — אומבעקאנט...

דארטען איז דער הימעל לויטער,
און די ערד איז גרין ;
און ווי פאלמען אלע מיידלעך,
צערערן — די זיהן.

דארטען וואלט איך יונג געווארען,
אבגעפרישט מיין בליק ;
דארט געפונען וואלט איך אפשר
מיין פערלארען גליק...

אויפ'ן וואסער שווימען שיפען,
און איך שטעה ביים ברעג ;
די סיגנאלען רופען, רופען
אין דעם ווייטען וועג...

משיח-צייט.

איהר גרויע, איהר נאקעטע זעלען,
אהן ליידען, אהן פריידען:
ווער וועט אייך בעהעלען,
אין ליכט אייך בעקליידען?

אַ, איך קאָן שוין ניט מעהרער פערטראָגען
אייער גוסס'ען, צאנקען:
אַ, צויבערער! קום א ווארט זאָגען,
און זאָלען זיי גלאנצען און בלאנקען!

*

אלץ איז באנקראט:
דער מענש און גאָט;
און וואָס דו זעהסט
איז שימעל און פעסט.

טויט איז דער מוט,
ליעבע און גלוט;
קאמפף און האס —
עס טריאומפירט די גאס.

אלץ פאלט אין קראך
פון גרונד ביז'ן דאך.
דער מענש פאר שרעק
לויפט אין שענק אוועק.

נאָר שא — עפּעס שאלט,
ווייט ערגיץ קנאַלט —
עס בלאָזט א טרומייט —
משיח גערט... משיח גערט!...

דאָס בוך פון׳ לעבען.

וואו נעהמט מען דעם לעהרער,
וואָס זאָל אונז בעווייזען
אין בוך פונ׳ם לעבען
צו שרייבען אָהן גרייזען?

עס געהט ווי א שווידער
די זעל אונז אריבער,
דאָס בוך פון׳ם לעבען,
ווען מ׳קוקט עס בלויז איבער: —

פערשריבען אין איילעניש,
אָהן וואָג און אָהן מאָס,
פיעל ווערטער — פור ליגען,
און קרום יעדער אות...

איין בלאט א פערפלעקטער
(אָ, דאכט מיר, אין בלוט!),
א צווייטער — חשבונות,
וואָס שטימען ניט גוט...

און קומט צו דער ענדע —
דאָס בוך איז פערמאכט,
קענסט גארנישט פעררריכטען:
עס פאלט צו די נאכט!...

* * *

אָ, ביי מיין פענסטער דער בוים!
ווי טרויעריג רוישען די בלעטער...
זיי זאָגען נביאות אויף שפּעטער
און טרוימען דעם אייביגען טרוים!

דעם אייביגען טרוים אָהן בעשייד
פון זיין און פון בליהען און פארבען,
פון ווערקען און דארען און שטארבען —
דעם טרוים פון דעם לעבען און טויט!...

מיר דאכט זיך...

מיר דאכט זיך, די ערד איז צעשטויסענער גלאז, און איך געה!
די פיס זיינען נאקעט, און שפּיציג דער גלאז —
עס טוט וועה!
פון ווייטען דארט ווינקט מיר א טייך און א פעלד;
א, איך אייל!
דאס בלוט אבצו־וואשען און רוהען אין פעלד
כאטש א וויילי!
נאר ס'רוקט זיך דער טייך און דאס פעלד אלץ אוועק;
א, פארוואס?
איך וויים ניט, ווער רייצט זיך מיט מיר, און איך פאל
אויפ'ן גלאז!..

אין גאס.

דו געהסט אין גאס — די מענשען־כוואַליע,
זי רוישט מיט לעבענס־שטורעם;
דו געהסט און טראַכסט: אַך! אַלע גליקליך —
נאָר דו ביסט פול יסורים!

און פון דעם עולם זעהט דיך איינער,
די אויגען קנאה בליצען;
ער אויכ'עט טראַכט: אַך! אַלע גליקליך —
דאָס איז דעם לעבענס וויצען.

די בלינדע ליעבע.

איך קוש דיך מיט אויגען פערמאכטע
און פיהל ווי א דאָפּעלן גליק;
מיט אויגען פערמאכטע דערזעה איך
די ליעבע, די ערשטע צוריק!

און עפען איך אויף מיינע אויגען,
דערזעה איך אויף דיינע פערמאכט...
מיט דיר איז דאָס זעלבע געשעהן:
אויף דו האסט פון ערשטען געטראכט...

צו אייפערזיכטיגע.

אָ, זייט ניט אזוי אייפערזיכטיג,
אָ, זייט אנשטאָט דעם בעסער קלוג:
יאָ, ליעב האָב איך אלע אייך — ריכטיג! —
דאָך ליעבע פערמעג איך גענוג.

די איינע געפעלט מיט די בעקלעך,
וואָס בליהען, ווי רויזען א פּאָר;
דער אנדערערס קויל קלינגט ווי גלעקלעך,
און ס'דאכט מיר, עס זינגט ווי א כאָר.

נו, וויל איך א גארטען פערמעגען,
און האָבען א כאָר אויך דעריין...
אָ, דרויסען איז הארבסטיג און רעגען —
מיין כאָר אין מיין גארטען — אריין!

די היילונג.

קוש מיר אויס די גראהע האָר,
מיין זיס הארץ,
אפשר וועלען זיי צוריק
ווערען שווארץ!

קוש, מיין גאלד, פון אויג מיר אויס
דעם יאוש־בליק;
וועל איך אפשר ווערען פרום,
גוט צוריק...

קוש פון מויל דעם סם מיר אויס
און פון צונג,
וועל איך אפשר ווערען צ'ריק
דום און יונג...

דער שמעטערלינג און די בלום.

די בלום, א חודש אלט,
א טאָג דער שמעטערלינג, —
נו, פליהט ער צו צו איהר
און פלאפּעלט אוים אלצדינג...

„איך געה באלד פון דער וועלט:
געלעבט האָב איך צו לאנג!
גענאָסען האָב איך פיעל,
געלעבט אין פרייד, געזאנג...

און ליעבעריי געפיהרט
מיט יעדער בלום און בלאט...
אצונד איז נאכט... שוין נאכט,
איך פיהל מיך עטוואס מאט...

אָ דו, די לעצטע זיי
און אויך דיין ליעבע שענק...
און ווען איך שטארב ביי דיר,
געדענק מיך לאנג, געדענק!“

פריהלינג און ליעבע.

וואס איז עס פריהלינג? פריהלינג איז ליעבע.
וואס איז עס ליעבע? ליעבע איז פריהלינג;
פריהלינג און ליעבע — פון גאטס גנאדען ביידע,
ביידע א גאלדענער, ליכטיגער צווילינג.

ביידע זיי ווערען געבארען אין שטראלען,
ליכטיגער פריהלינג און לויטערע ליעבע;
ביידע פערוועלקען און שווינדען אין שאטען, —
טעג קומען אן דערנאך בענקענדע, טריבע..

דאך אין די טעג, אין די שאטענס פערהילטע,
ווינקט דיר א פריהלינג א נייער אין בלומען;
און נאך דער ערשטער פערלארענער ליעבע
שוועבט דיר דאס בילד פון דער צווייטער, וואס ט'קומען...

דער שמעטערלינג.

ליעבסטע, א שמעטערלינג זיין וויל איך אויך,
מיר געפעלט!
קורץ איז דאָס לעבען, עס איז נאָר א הויך
אין דער וועלט!
וואו איז אין לעבען דער צוועק און דער ציעל?
נאריש און דום!
איך בין דער שמעטערלינג (ס'איז נאָר א שפּיל!)
דו ביסט — די בלום.:.

נייע און אלטע ליעבע.

און ווידער א ליעבע א נייע —
די אלטע פון הארץ אויסגעריסען;
דאך קומט אלץ די אלטע, די אלטע,
אזוי ווי אליין, אהן דיין וויסען...

און ווידער א ליעבע א נייע,
און ברענט אויך אזוי ווי א פייער;
דאך יענע, די אלטע, בעפאלט דיך,
און לייכט פון דער וויט אזוי טייער.

און ווידער א ליעבע א נייע:
א קושען, א צערטלען, א גלעטען...
דאך וואלסטו צו יענער אנטלויפען
און גליק, אויף די קניה, ביי איהר בעטען...

טרוימערײַ.

איך ליג מיט אָפ'נע אויגען
און טראַכט פון איהר, מיין גליק;
געוועזן ערשט נעכטען איז זי,
און שוין בענק איך צוריק.

און זעה איך זי צומאָרגענס,
דאַן זאָג איך איהר: פערבלייב,
פערבלייב מיט מיר אויף שטענדיג
און ווער מיין טייער ווייב. —

און אויב ס'איז קליין מיין צימער —
אַ פּאַלאַץ בוי איך אויס,
די ווענט פון ווייסען מאַרמאָר,
די פענסטער העל און גרויס.

און מאַך דיך פאַר אַ מלכה
און טו דיר אָן אַ קרוין,
און נאָכטראַגען דיין שלעפּע...
וועל איך אליין, אליין....

צו איהר.

עס ווערט מיין הארץ פערגיפטעט
פון וועלט און לעבענס־גאל;
א, קום צו מיר, מיין גוטע,
און זיי מיין זיסער קוואל.

איך געה ארום פערביטערט
פון מענשענס שפאט און גיפט;
א, קום צו מיר, מיין ליעבסטע,
דיין מויל בלויז האניג טריפט.

איך רעד מיט מענשען ווערטער,
און זיי צוריק—א שטיין;
נו, וויל איך איצט נאר רעדען
מיט דיר, מיט דיר אליין!

איך בלאנדזשע מיט מיין ליעבע —
וואס ברויך זי גאס און מארק?
נו, וועל איך זי דיר שענקען,
מיין ליעבע גרויס און שטארק!

M. BELLER

רחמים.

געקומען אמאָל איז זי גאָר אומגעריכט
מיט צארטען און בלאַסען און נאַסען געזיכט.
„וואָס ביסטו, מיין עלענדע טויב, אזוי בלייך?" —
האָב איך זי געפרעגט מיט רחמנות און ווייך.

זי האָט ניט געענטפערט, זי האָט נאָר געניקט
צו מיר אויפ'ן הארצען און פעסט זיך געדריקט...
דאַן האָב איך פערשטאַנען, אז אלץ איז שוין שפּעט,
און האָב זיי געטרייסט און געקושט און געגלעט...

דאָך איך גלויב...

...דאָך איך גלויב, עס וועט זיך טרעפען,
ס'וועט די טיר זיך טון אַן עפען
ווען פאַרנאַכט,
שטיל און זאַכט,

אין מיין איינזאַם שטילען חדר,
שאָרכענד, אין די זיידען־קליידער
אַנגעטאַן —
קומט זי אַן!

ווי אַ צנועה, טיף געבויגען
לאָזט אַראָב זי איהרע אויגען —
אויגען בלוי,
בליקען טוי.

— אַ, ווער ביסטו? — וועל איך פרעגען —
און דורך וועלכע לענדער, וועגען
קומסט אַהער,
ברענגט דיך ווער?...

פערשפּעטיגט.

אַ, איך האָב דיך פערשפּעטיגט, מיין קינד.
עס בלאָזט שוין דער ווינט,
און בלעטער פאלען,
און ס'לעשען זיך שטראהלען — —
פערשפּעטיגט, מיין קינד...

אַ, הערסטו, דער שטורעם קומט אָן.
אַלץ איז פערשפּילט אין קאָן.
א פינסטערע נאכט,
טיר און טויער פערמאכט.
אַ, וואָס הויבט מען אָן צו טון?

* * *

דו אָרימער מענש,
וואס נארסטו זיך אָב,
און פילסט מיט חלומות
דיין הארץ און דיין קאָפּ?

און זוכסט דיר אין לעבען
א שטיצע, א טרייסט,
און קוסט צו דער ליעבע
זיכער און דרייסט.

די ליעבע, א בליץ איז
פערשווינדט, ווי א בליק....
דו קוקסט זיך ארום —
און ס'איז פינסטער צוריק...

* * *

עס שטעהט דער יונגעל בלאס, דערשראקען,
איהם ציטערן די שווארצע לאָקען...
אָ, שעהנער יונגעל, שרעק דיך ניט!
ניט דיך, ניט דיך דאָך מיינט מיין ליעד!

דיך האָב איך האָלט, דיך האָב איך גערן,
דען ריין ווי פּערעל — דיינע טרערען,
און דיין געלעכטער קלינגט און שאַלט,
פּונקט ווי א קוואל פון פעלזען פאלט...

אָ, זאָל מיין ליעד דיך נישט בעטריבען,
עס וועט די יונג־פרוי שטארק דיך ליעבען.
אָט, זעה: זי רייסט פאר דיר א בלום,
און ס'בלייבט מיין אלטע לידעל שטום!

ווען דיין הארץ.

ווען דיין הארץ פערלאנגט זאָל קומען,
ווען דיין אויג קוקט אוים,
יענער קלאפּט אין פרעמדע טירען,
דיינע ווייכט ער אוים.

ווער עס מאכט דיר שווער און איבעל,
יענער קומט צו געהן,
לאנג זיצט ער ביי דיר אין שטיבעל —
דו ביסט אלץ אליין...

דער פרייער פויגעל.

געקומען דער פויגעל פון 'לענדער פון ווייטע,
(געוועזען צוזאמען מיט חברה פערשייטע),

געקומען צום בוים, וואו זיין נעסט איז געשטאנען.
געזוכט איהם — צעטראגען; ער וויים ניט פון וואנען...

דער בוים דער אוראלטער האט נאך א שטיל־שווייגען
געברומט און געשאקעלט די גראה־דיקע צווייגען;

און האט זיך גענומען דא מוסר איהם זאגען:
„דיין היים, זעה, איז חרוב, דער נעסט איז צעטראגען..

און וואס איז דער תכלית פון יאגען, פון ציהען;
א היים מאך אויף תמיד, גענוג ארומפליהען!...

און זעה, ווי איך שטעה אזוי פעסט, אזוי זיכער,
עס שרעקט מיך קיין שטורעם, עס שרעקט מיך קיין וויכער:

ווייל טיעף אין דער ערד האב איךווארצלען געלאזען
און קיינמאל מיין באדען און היים ניט פער־לאזען"...

דער פויגעל ער שווייגט, אויפ'ן מויל ווי א זיגעל.
ער טראכט: „דו האסט ווארצלען, איך אבער — פליעגעל!..."

צוויי ווענען.

1.

— וו'הין גענהט איהר, יונגע קינדער,
אזוי פאמעליך, שטיל?
אך, גענהט דאך, גענהט געשווינדער —
צו גענהן האט איהר נאך פיעל.

עס ענטפערן די קינדער:
„דער וועג איז אונז בעקאנט,
די ויידעס און די באבעס
זיי האבען דא געשפאנט...

מיר גענהען לאנגזאם, לאנגזאם,
ווייל דארט, איהר זענהט, פון ווייט,
דארט שטעהט שוין דער בית־עולם...
מיר האבען צייט נאך, צייט"...

2.

— וואו געהט איהר, יונגע קינדער,
וואָס זינגט איהר אַזוי שטאַרק ?
איהר זייט דאָך שוין פערמאַטערט
צווישען טאָל און באַרג.

עס ענטפערען די קינדער :
„דער וועג איז אַזוי נײַ...
מיר יאָגען, יאָגען שנעלער
און זינגען צו דערבײַ...

דער וועג — אַן אומבעקאַנטער,
און ס'איז אַזוי צו מוט...
בלויז טאָלען, בערג און פעלזען — —
ס'מוז ערגיץ־וואו זיין גוט !...“

די יונגע מוטער.

שא, מיין קינד... דו ליעג און שוויינ —
אויף דער אדלער זיצט אין שטיינ;
פון דער שטיינ די טיר איז צו
און ער שרייט אזוי ווי דו.

שטילער, קינד מיינס, ס'איז די וועלט
פול מיט שטיינען אויסגעשטעלט;
צי בחנם, צי בעצאהלט,
צי פון אייזען צי פון גאָלד.

ווארף זיך, קינד, נישט און נישט פלית,
ס'וועט אומזיסט דיר זיין די מיה;
ביזטו קליין, צו ביזטו גרויס —
קענסט ניט פון דער שטיינ ארויס.

שא מיין קינד, קיין קלאנג, קיין שאָרך!
דארט אין שטיינ, דעם אדלער, האָרך,
איז פון קלאפען באלד שוין מיעד,
פליגלען העלפען איהם אויך ניט!

וויין נישט קינד מיינס, שטיל און שא,
ס'איז מיין מזל אויך אזא,
אויך געפאנגען האָט מען מיך,
שוויינ־זשע שטיל, אזוי ווי איך!..

דער דיכטער און זי.
(אַ מעשה'לע)

ס'איז דער דיכטער שוין בעריהמט
און זיין נאָמען פול מיט גלאַנץ;
האָט דאָס פאָלק דערפאַר בעשטימט
שיקען איהם א בלומען קראַנץ.

ווייל געזונגען האָט זיין ליעד
פון דער ליעבעס פרייד און צער,
זאָל די שעהנסטע פון דעם לאַנד
ברענגען איהם דעם קראַנץ דערפאַר.

מיט א שמייכעל, וואָס בעגליקט
גיעט זי איהם דעם קראַנץ אין האַנד:
„ס'האָט דאָס פאָלק איהם דיר געשיקט
„און דיך גריסט דאָס גאַנצע לאַנד!

„אלע, אלע, קליין און גרויס,
שיקען דיר אַ גרוס דורך מיר!“
דאָך דעם דיכטער ווייזט זיך אויס
ווי זי קוקט אלע צו דער טיר...

— וואָס־זשע אייַלסטו זיך, מיין קינד?
פרעגט דער דיכטער ווי געקלעמט —
שמייכעלט זי און לאָזט איהר בליק
אויף דער ערד אראָב פערשעמט:

„אונזער ליעבע איז צו דיר,
גרויסער דיכטער, שטארק און הייס,
נאר מיין חתן ווארט ביין טיר,
און ער קען נאך ווערען בייז...“

אליין.

איך האָב צו זיך אליין גערעדט,
צו שטילען מיר מיין וועה:
די שפּיעל זאָל עכטער זיין, האָב איך
פערוואנדעלט זיך אין צוויי...

דער איינער איז געוועזען קלוג,
דער צווייטער גאָר א נאר;
דער נאר איז פול מיט טרייסט געוועז,
דער קלוגער פול מיט צער.

דער קלוגער האָט געזאָגט אזוי:
„ניטאָ שוין מעהר קיין גליק"!
דער נאר האָט אָבגעענטפערט שטאָלץ:
„דער פריהלינג קומט צוריק".

לאנג האָבעןביידע דיסקוטירט,
דער — גענען, יענער — פאר;
דער קלוגער איז גערעכט געוועז,
דאָך גליקליכער — דער נאָר.

חיי, איהר יונגע יאהרען!

חיי, איהר יונגע יאהרען!
קענט איהר מעהר נישט קומען —
וואס זשע האט איהר אלע
וועגען מיר פערנומען!

יאהרען קומען נייע,
כ'וואלט זיי פריי בעגעגענט:
שטעהט איהר מיר ענטקעגען,
ווי נאך נישט געזעגענט.

און דערצו בעריהמערס
זייט איהר פון די גרעסטע:
„מ י ר, ד י י ו נ ג ע יאהרען,
זיינען דאך די בעסטע!"

יא... געווים... עס מאלט זיך
שעהן, וואס געהט פערלארען...
זעגענט זיך דאך אפ שוין,
לאזט מיך ווייטער פאהרען.

שעהן איז אויך דער ווינטער,
מיט זיין שנעע דעם ווייכען,
אויף א גרינגען שליטעל
קען מען גליק אויף גרייכען.

שפאנט־זשע איין די פערדלעך
מיט די ווינטער־גלעקלעך:
פאר דעם קלוגען מאן איז
ווינטער אויך ניט שרעקליך...

צום מזל.

1.

בעט איך רעגען — שיינט די זון.
בעט איך זונשיין — פלייצט א רעגען:
מזל, וואס ווערט זיין דערפון,
וואס דו געהסט מיר אלץ אקעגען?

וואס איך בעט און וואס איך וויל,
ווילסטו קיינמאל ניט ערפילען: —
מזל, אויב דאס איז א שפיל,
דאן געפעלט מיר — לאמיר שפילען!...

2.

א לייד — א ליעד; א לייד — א ליעד:
וואס קענסטו, מזל, מאכען —
דך ווערסט גיכער ווערען מיד,
איך וועל ליידענד לאכען.

מזל! מעהר נאך ליידען גיעב,
כ'שטעל מיך נישט דערוויעדער,
איך האב דיינע ליידען ליעב —
ליידען זיינען ליעדער...

ליעדער אלערליי.

דער רבי איז געשטאָרבען.

דער רבי — געשטאָרבען... פון חדר
צולויפען די יונגע תלמידים
און ס'הויבט זיך א טומעל אין געסיל —
פאַראוים אין דער שפּיץ — בני־יחידים.

פערלאָשען די אויגען דעם רבי'ס
וואָס האָבען ווי פיילען דורכ'דרונגען,
פערשלאָסען די ליפּען, וואָס האָבען
די פּסוקים נביאים'ס געזונגען.

געשטאָרבען דער רבי... א שמחה!
און טהאָן מעגסטו וואָס דו זאָלסט וועלען:
דו קענסט זיך אין זאמדען אויסקויקלען,
דו קענסט אויפ'ן קאָפּ אויף זיך שטעלען...

דער רבי — געשטאָרבען! א חדוה
די קינדערשע אויגען — זיי ברענען,
די וועלט איז איצט זיי'רע אין גאנצען,
זיי וואָלטען בעצווינגען זי קענען...

אין מארק צו די קארשען די רויטע!
שרייט אוים דער ארי־שבחבורה!
זיי קויפען, זיי כאפּען, זיי נאשען,
אַהן רבי'ן בעקומען זיי גבורה!

אין וואלד, חברה! — דונערט אוים לייבע
דעם קצב'ס, א יונג ווי אַן אייזען,
און מעסט פון די הענד זיינע מוסקעלם
און וויל שוין זיין גבורה בעווייזען.

דער רבי — געשטאָרבען... די אויגען
מיט פונקען זיי שפּריצען און גליהען
און לאָזען זיך ווייט פונ'ם ישוב —
זיי יאָגען צום וואלד און זיי פליהען...

א שטויב הויבט זיך אויף אין די געסלעך,
די טאטעם און מאמעס די קלוגע,
זיי מורמלען: „דער רבי — געשטאָרבען,
די קינדער, זיי ווערען משוגע...

„א קלייניגקייט קינדער אָהן תורה —
זיי וועלען די וועלט איבערקעהרען“!...
(ביי מאנכער אַן אָרימער מוטער
בעווייזט אין די אויגען זיך טרעהרען...)

דער רבי — געשטאָרבען... זיי לויפען
און אָט איז שוין הינטער די הייזער —
זיי הויבען אַן שפּיעלען מלחמה —
און לייבע דעם קצב'ס איז קאיזער...

איין קאיזער איז וועניג... א צוווייטער
ווערט בענדעט — א זוהן פון א שינדער...
און ס'פלאקערט אין וואלד די מלחמה
פון ווילדע, צולאזענע קינדער....

שטאָדטישע פריינדשאפט.

איז אמאָל איהם גוט געגאנגען
און דאָס מזל האָט בעגליקט איהם
האָבען פריינד איהם גוט עמפפאנגען
און זיי האָבען דאן ענטציקט איהם.

ס'איז געווען א וועלט א וואוילע
און די מענשען אלע בראווע;
און ער צאָהלט פאר זיי מיט שמחה
פאר דעם וויין און פאר די קאווע...

שפעטער... אך ניט שטענדיג געהט עס! —
ס'הויבט אמאָל זיך אָן צו שלעפען,
און עס האָבען אלע פריינד דאן
אויפגעהערט צו איהם זיך קלעפען.

איינזאם... און ער פיהלט זיך גליקליך
וויל זיין איינזאמקייט געניסען,
פריי איז ער איצט ווי א פייגעל —
קיינער טאָר עס דאך ניט וויסען...

אך זיין נייעם גליק טאָר איצטער
קיינער נישט פון זיי ערפאהרען,
דען זיי קענען ווידער קומען
און ער האסט אזוי די נארען...

אונזערע הימלען.

אונזערע הימלען
זיי הענגען אונז גרוי,
אויף אונזערע פעלדער
פאלט נישט קיין טוי.

עס פאלט נישט קיין טוי
און בליהט נישט קיין בלום,
און אונזערע פייגעל
לאנג שווייגען שטום...

א פאנצער א פרעמדען
טראָגט אונז׳רער א העלד
און שיסט גאָר זיין ברודער
אין ווילד פרעמדען פעלד.

געקליידט אונזער העלד איז
אין פרעמדען געוועהר
און אונזערע שוועסטער
בעשיצען וועט ווער?

אונזערע העלדען —
וואו וועלט האָט אן עק
און אונזערע שוועסטער
זיצען אין שרעק...

און קען אונזער העלד דען
ערוואַרטען זיין לויהן,
ווען פרעמדע רעגיערען
און טראָגען די קרוין?...

חנוכה-פאַנטאַזיע.

אונזערע ליכטלעך
אונזערע אכט,
ווער וועט זיי צינדען
היינטיגע נאכט!

הערסטו ווי דרויסען
הוליעט דער ווינד?
טוליע זיך, טוליע זיך
נעהענטער, מיין קינד!

לאנג איז געלעגען
ס'לעמפעל פערשטויבט,
האָבען איהם רויבער
נעכטען גערויבט.

ווערען פון לעמפּעלע
מאכען א שווערד
וועלען בעצווינגען
ד' אַרימע ערד.

וועלען זיי שלאָגען זיך,
שלאָגען זיך לאנג,
ביז עס וועט ווערען
זיי אַלייז באנג...

וועלען זיי אלע
קומען פון פעלד
וועט פון איהר חלום
אויפשטעהן די וועלט.

אָבער ביז וואנען
ג'שעהן וועט דער נס,
ליעג אין דער פינסטער,
ליעג און פערגעס...

צוויי דורות — צוויי מאַמעס.

גערבוירען איז זי אין א שטעטעלע,
ביי אידעלעך;
פערשלעפערט האט די מאמע איהר אין בעטעלע
מיט ליעדעלעך.

זי האט געזונגען איהר פון ציסעלעך
און פייגעלעך,
זי האט געקושט איהר אין די פיסעלעך
און אייגעלעך.

יאהרען פליהען ווי אויף רעדעלעך —
אך, ווי ביטערליך!
ערשט געוועזען יונגע מיידעלעך
שוין זעלבסט מוטערליך!

נייהט זי איצט אין א שאפּ א קליידעלע
א פערטרויערטע
און פון „פלעשעל" זויגט דאס קליינע מיידעלע
מילך פערזויערטע...

די בוימער רופען.

ווייט פון שטאָדט און ווייט פון מארק
שטעהען בוימער אין א פּארק;

שטעהען בוימער, הויך און שלאנק —
אלע בוימער — איין געדאנק!

וואָס־זשע טראכט איהר, בוימער, וואָס
און איהר מורמעלט מיט פערדראָס?

זייט איהר דען נישט פול מיט קראפט,
פעהלט די וואָרצלען איי'רע זאפט?!

איי'רע בלעטער נישט גערירכט?
שיקט דער הימעל ווייניג ליכט —

ווייניג ליכט דען, זון און שיין?
וואָס־זשע זאלט איהר טרויעריג זיין?

ענטפערן בוימער אָפּ צוריק:
זאפט און שיין און זונען־גליק!

דאָך איז אונזער הארץ געקלעמט
און מיר זיינען ווי פערשעמט.

אונזער זאפט און אונזער גרין
האָט קיין האפט און האָט קיין זין,

ווען עס קומען נישט אהער
די, וואָס ארבייטען דאָרט שווער.

אויסגעפּוצט אין פרישען גרין,
שטעהען, קוקען מיר אהין

צו דער שטאָדט, און בענקען שטיל
נאָך די שעהנע פאָרלעך פיעל;

רופען מיר מיט צווייגען צו:
קומט צו אונז, צום שפּיעל און רוה!

שפּיעלט און זינגט און פלעכט אייך קרענץ
אָדער לאזט אייך פריי אין טענץ.

שעהנע טעכטער, שלאנקע זיהן —
בלויז פאר אייך מיר זיינען גרין;

און אין אונזער שמאָלסטען שטעג
מאכט דאָס פאָרל זיך א וועג.

רעדען אַלץ פון הארץ ארויס,
און מיר זאָגע זקיינמאָל אויס...

א תּפלה.

קליינע בלאַסע קינדער
אין די גרויסע היצען,
זאָלסטו, גאָט, פון קראַנקהייט
און פון בייז בעשיצען.

קליינע בלאַסע קינדער
מיט די ליעבע אויגען,
זאָל זיי וואויל בעקומען
מוטערס מילך, וואָס זויגען:

אויב די מוטער ארבייט
ערגיץ־וואו פערטרויערט,
זאָל דאָס מילך אין פלעשעל
ווערען נישט פערזויערט.

און פאַר אַלע קינדער,
וואָס אין דרויסען שפּיעלען,
פון די פעלדער שיקען
זאָלסט א ווינט א קיהלען.

קיהלקייט פון די טייכען,
ווינטעלעך פון טאָלען,
אז די קליינע קינדער
זיך דערקוויקען זאָלען —

פון די ווייטסטע פעלדער
זאָל די היילונג קומען:
גאָט, בעשיץ די קינדער,
פון דער וועלט די בלומען! —

אויף די פעלדער.

אויף די ווייטע, ברייטע פעלדער
בלאַנזשעט אום אן אלטער פויער;
אויף זיין הונגעריגען פּנים
הענגט א שווערער, שווארצער טרויער.

ער בעטראַכט די קאָרען־זאנגען
הויכע, פולע און געראַטען;
וועט עס אַנקומען די מענשען
אדער ווידער צו דעם שטן?

אלטע זיצען אין די הייזער,
קינדער הונגערן און שמאַכטען
און די יונגע זיהן די בעסטע
שיקט מען טעגליך־אויסצושלאַכטען...

וועט דער בלוטיג־בייזער פּייער
פון מלחמה זיך פערלעשען?
אך, עס איז די העכסטע צייט שוין
קאָרען שניידען, תבואה דרעשען!

און דער אלטער פויער קניהט זיך,
הויבט צום הימעל זיינע אויגען...
בלויז א שווארצע מחנה קראהען
זיינען קראַקענד דורכגעפלויגען.

און א ווינטעלע א שטילער
האט געבלאזען פול מיט טרויער,
און אויף ווייטע, ברייטע פעלדער
בלאנזשעט אום דער אלטער פויער...

העלדען.

איך לייען אין צייטונג
פערשיעדענע נעמען,
מיט וועה און מיט קלעמען —
און זוך א בעדייטונג.

אך, צעטלען פערשיעדענע
פון אידישע העלדען
די צייטונגען מעלדען —
דאָס בלוט הויבט אָן זיערען!

אך, לאנג איז דער רייסטער!
אָ נאָמען פערשריעבען,
קיין זכר געבליעבען,
קיין קדיש, קיין טרייסטער!

עס ווערען פערשניטען
די לעבענס פון ברידער,
און זייערע ליעדער
פערשטומען אין מיטען.

אַלטע לייט.

איך האָב זיי ליעב די אַלטע לייט,
וואָס קוקען ערגיץ אַזוי ווייט...
אין זייער בליק שווימט אום אַ צער,
דער צער פון דער פערגענגליכקייט.

דאָס איז אַ צער געמישט מיט שרעק
און מיט ערוואַרטונגען אויף וואָס;
אויף יונגע קוקען זיי מיט פרייד
געמישט מיט קנאה און פערדראָס...

און געהען זיי אַמאָל אין פּאַרק
אויף זייערע שטעקענס אָנגעשפּאַרט
בעטראַכטען זיי אַ יעדען בוים
און שמייכלען דאַן, ווי קינדער, צאַרט.

זיי שעצען אַב אַ יעדען שטראַהל
וואָס גאָט פון הימעל זיי בעשערט,
און דאַנקען איהם, וואָס ער ערלויבט
זיי אומגעהן אויף דער שענער ערד.

זיי היטען יעדע רגע אָפּ,
ווי טרינקער יעדען טראָפּען וויין,
פערלאָרען זאָל ניט געהן אומזיסט
קיין פונק פון ליכט, קיין טראָפּען שיין...

א תפלה.

אין מיין אומגליק, גאָט,
דאַרף איך דיך ניט האָבען,
כ'קען מיין אונגליק שטיל
אין מיין הארץ בעגראָבען.

כ'קען דאָס אונגליק שוין
גאָר פון לאַנגע צייטען,
און איך טראָג בסוד
איהם פון דיר און לייטען.

כ'ווייס צום אונגליק אויך
מיטלען גאָר פערשיעדענע:
אין מיין אונגליקס גאָט,
לאָז איך דיך צופריעדען...

אָבער ווען דו ווערסט
גליק אמאָל בעשערען,
זאָלסטו דאָן פון מיר,
גאָט, זיך ניט אבקעהרען.

האָלטען גליק בסוד
איז א זאַך א שווערע:
מענשען ווילען דאָן
פייערען מיין עהרע.

און צווישען פריינד
וועל איך שטענדיג זיצען,
זאָלסטו, דעמאָלט, גאָט
מיך פון זיי בעשיצען...

אלטע בריעף.

אלטע, אמאליגע בריעף! —
און ריהר איך זיי צופעליג אן —
ווי קלינגט מיר אין הארצען אפ, טיעף
א לאנג שוין פערקלונגענער טאן!

כ'לעג אלע זיי אוים אויפ'ן טיש
און צעהל ווי א קארגער זיין געלד
און בלעטער זיי אלע און מיש,
און זוך ווען א בריוועלע פעהלט!

פערשיעדענע בריעף זיינען דא:
אין איינעם געלאדען איך ווער
צו קומען אין פינקטליכער שעה —
ווייל ווארטען איז איהר אזוי שווער.

א צווייטער — פול לוסטיגע רייד
און איטליכעם ווארט, ווי געשפאסט;
איך ווייס ניט ביז־היינט דעם בעשייד
צי האט זי געליעבט, צי געהאסט...

א דריטער איז טרוקען און קאלט:
דאס זעגענט זיך איינע מיט מיר,
דאך ווען נאר איהר בריעוועל איך האלט
דערהער איך זי קלאפט אין מיין טיר...

די וואָג.
(אַ ניו־יאָרקער בילד)

אויף דעם עלעווייטאָר סטיישאָן,
וואו עס סטאַפּט דאָרט יעדער טריין,
שטעהט אַ וואָג אין מיטען דרינען
ווי פערלאָזען און אליין.

אַנדערוואָכען, ווען די מחנות
יאָגען, איילען זיך צום שאַפּ,
זעהט זי קיינער, מערקט זי קיינער —
ס'גיעט דער טריין זיי גלייך אַ כאַפּ!

און ער טראָגט זיי שנעל, מיט אימפּעט
און ער שפּייט זיי ערגעץ אויס...
און אין איילעניש, צוטראַגען,
יעדער לויפט צום שאַפּ ארויס.

און אין אָווענט איילט מען וויעדער,
יעדער מיט זיין צער געהיים...
טריינס זיי לויפען, טריינס זיי סטאַפּען —
יעדער יאָגט געשווינד אהיים...

און די וואָג דאָרט אויף דעם סטיישאָן
בלייבט פערשעמט, פערלאָזט, געקרענקט;
קיינער קוקט ניט אין איהר ווינקעל,
און קיין בליק ווערט איהר געשענקט!...

איהרע ציפּער־אויגען, דאַכט זיך,
קוקען אַזוי בייז און האַרט, —
ווי זיי וואָלטען זייער קרבן
מיט אַן אונגעדולד דערוואַרט...

*

ס'גערהט די וואָך אַוועק אין לייד —
ס'קומט דער זונטאַג אָן מיט פרייד...
ס'לויפען, ס'טאַפּען טריינס ווי פריה'ר,
נאָר דאָס פאָהרט מען צום שפּאַציער!

ס'איילט זיך קיינער ניט אַזוי,
ניט דאָס מיידעל, ניט דער באָי...
אויפ'ן סטיישאָן שפּאַנען אום,
פּאַרלעך, פּאַרלעך אומעטום.

און עס גיט אַ באָי אַ זאָג:
„קיידי, קום אהער צום וואָג!"
און ער וואַרפט אַ סענט אין שפּאַלט —
קיידי'ס לאַכען קלינגט און שאַלט!

„שטעל זיך, קיידי, גיכער, שנעל!"
קיידי'ס לאַכען קלינגט אַלץ העל! —
„כאַ־כאַ־כאַ און כי־כי־כי!"
פול ענטציקונגען איז זי!

נאָר דער בחור שטעהט און וואַרט:
האָט די וואָג איהם אָבגענאַרט?
„בלייב נאָך, קיידי, שטעה נאָך, שטעה...
וויפיעל ווענסטו? הונדערט צוויי!?..."

קיידי ענטפֿערט, ווי פֿערטראַכט:
כ'האָב געוואוינגען הונדערט אַכט!"
— וואו זשע זיינען זעקס אהין?
— פֿרעג אין שאַף, ביי דער מאַשין!

דער געפאלענער שטערן.

זעהט, א שטערן איז געפאלען! —
ר' פלעגט פערלעצען
פון דעם הויכען, שטילען הימעל
די געזעצען.

ניט געוואלט דער זון, וואס בלענדעט,
זינגען שירה,
האט מען איהם פעריאגט צום ערשטען
פון דער דירה.

איז ער נע־ונד, פערוואגעלט
באלד געווארען,
און זיין גלאנץ און גוטען נאמען
דארט פערלארען.

און די „גדולים": מארס, יופיטער,
זיינע ברידער,
האבען איהם ארויסגעשטויסען
אין דער נידער.

האט ער זיך נאך אלץ געהאלטען,
אומגעטריבען,
און איז פעסט ביי זיין עקשנות
אלץ געבליבען.

ביז ער האָט בעשלאָסען איינמאָל
שלום ווערען:
דאָן איז ער אראָבגעפאלען —
און — אוים שטערען!...

וועלט און זי.

און וואָלט איך בעזונגען מיין ליעבע צו דיר,
מיין ליעבע פון טאָג צו טאָג שעהנער, —
וואָלט דעמאָלט געוואָרען אין גאנצען די וועלט
פון קלינגענדע, טאנצענדע טענער.

און אלע, וואָס יאָגען און טרייבען דאָ אום,
זיי וואָלטען פערגאפטע געבליבען;
די קרעמער זיי וואָלטען די קראמען פערמאכט
און וואָלטען גענומען זיך ליעבען...

די שניידער און שוסטער זיי וואָלטען אוועק
געלעגט זייער אָהלען און שערען...
און ס'וואָלט אונזער וועלט, אונזער אָרימע וועלט
מיט אלץ, וואָס זי האָט, חרוב ווערען...

דער פּראָפעסאָר פון ליעבע.
(מאָדערנע באַלאַדע)

אמאָל איז — מיר דאכט זיך — אין ליטא
א בחור א קלוגער געווען;
געבילדעט אין אלערליי חכמות,
דערצו נאָך „א מאסע“ בעלעזען.

בטבע — א רוהיגער, שטילער,
האָט קיינמאָל פון זיך ניט געבלאָזען,
און האָט זיך געהאלטען בעשיידען,
און „נידעריגער פאר די גראָזע“ן.

ס'איז היינט אין דער וועלט, אין דער גרויסער
קיין סך דאָ אזעלכע פארשוינען.
דערפאר פלעגט מיט איהם זיך צו חבר'ן
אין שטאָדט דאָרטען איטליכען לויהנען.

פערמעגט האָט א שטיבעל א קליינע
דער דאָזיגער בחור דער גוטער,
א הונגעריגער פריינד פלעגט דאָרט קריגען
טיי שטענדיג און ברויט אָפט מיט פוטער.

נאָר דאָס איז געווען ניט דער עיקר,
וואָס האָט דאָרט די יונגוואַרג גענומען;
דערהויפּט פלעגען יונגען פערליעבטע
צום בחור אין שטוב ארויפקומען.

ווייל קלוג איז געווען דער בחור
אזוי ווי ס'איז אויבען געשטאנען,
ג'וואוסט אויסווענינ הייען'ס געדיכטע
און אלערליי „טיעפע“ ראמאנען.

און אויך שאפענהויערס סיסטעמע,
פון ליעבע, די זייטען די טריעבע;
א פאכמאן געווען איז דער בחור,
אן עכטער פראפעסאר פון ליעבע...

נו, זיינען אלע געקומען
און פלעגען דעם בחור דערציילען
פון ליעבע די וואונדען די טיעפע,
און בעטען איהם, ער זאל זיי היילען...

דער בחור גיט מאנכען א מיטעל
די ליעבע צוריק צו געווינען:
צו האלטען זיך קאלט מיט דער מיידעל
איז איינע פון פיעל מעדיצינען.

און נאך איינעם הייסט ער זיין ווארים:
„פערגעסען זיך“ ראט ער אן אנדערן,
און ווייגט זיך פאנאנדער א דריטער —
דאן הייסט, ער ווי היינע, איהם וואנדערן.

א פיערטען גאר קנייפט ער אין בעקעל
און טאפט איהם דעם קאפ און צולאכט זיך:
דו ביזט נאך צו יונג פאר דער ליעבע,
דו ליידסט גאר נים, — ברודער—דיר דאכט זיך.

M. GELLER
KOCHMAN...

אזוי זיינען יאָהרען געגאַנגען,
זיין פּראַקטיק געוואַקסען אַלץ גרעסער:
ביז ס'האָט אין א העלען פריהמאָרגען
אליין זיך פערליעבט דער פּראָפעסאָר.

אוועק איז ער צו דער „געליעבטער",
געווינגען איהר האַרץ וועט ער זיכער:
ווער וויים נאָך צו ליעבע די מיטלען
ווי ער פון די טייערסטע ביכער!

געגאַנגען איז שטיל ער, פּאַמעליך —
ער מעג זי האָטש שטאַרקער נאָך ליעבען:
„צום גליק טאָר מען קיינמאָל נישט יאָגען" —
האָט ערגעץ א דיכטער געשריעבען.

נאָר פּראָסט איז געוועזען דאָס מיידעל,
אין ביכער גאַנץ ווייניג בעהעוועגט;
א מיידעל פון פאָלק — קוים געלעזען
און קוים אין א סדור געדאַוועגט.

און ביז אונזער בחיר ז'געקומען
מיט מיטלען פון בוך אויסגעלעזען,
איז אַלץ שוין געוועזען פערלאָרען,
איז אַלץ שוין פערשפּעטיגט געוועזען.

ער האָט זיין געליעבטע געפונען
ביי א יונג אין צוויי אָרימס ווי אייזען:
זי האָט בלויז איין שמייכעל געגעבען
און מעהר ניט געוואַלט זיך איהם ווייזען.

דאן איז דער פּראָפעסאָר פון ליעבע
א קראַנקער א היים קוים געקומען,
און קיין פּאציענטען זייט דעמאָלט
האָט ער שוין נישט מעהר אויפגענומען.

ער האָט זיך פערשפּאַרט אין זיין שטיבעל
פערהאקט אַלע פענסטער און טירען,
און האָט זיך די סודות פון ליעבע
נאָך טיעפער גענומען שטודירען..

הערבסט-ליעדער.

1.

אויף די פעלדער וויינען ווינטען —
געה נישט, קינד, אין פעלד:
אויף די פעלדער שלייכט דער אומעט
און בעקלאַגט די וועלט.

אויף די פעלדער געהט אום איינער
מיט א גראָהען זאַק
און א צווייטער — הויט און ביינער —
מיט א טעמפּער האַק.

אויף די פעלדער שטעהען בוימליך
ציטערען פאר שרעק
און א פויגעלע אונהיימליך
קלאָגט און פליהט אוועק.

אויף די פעלדער הערט זיך טרויערן
און דו ווייסט ניט ווער...
געה נישט קינד, דו וועסט בעדויערן
און זיך פיהלען שווער...

2.

ווי די ווייסע רויזען וועלקען,
פאר מיין פענסטער, פאר מיין טיר:
ווייסע רויזען — שווארץ געווארען —
מיידעל, קום ניט איצט צו מיר!

ווי די ווייסע רויזען וועלקען
בויגען זיי׳רע קעפּלעך איין:
מיידעל זאלסט אין טהיר ניט קלאפּען,
כ׳לאז דיך איצטער ניט אריין.

ווי די שטומע רויזען וויינען,
און ווי הילפלאז זיינען זיי!
מיידעל, מיידעל, קום ניט איצטער —
לאז מיך איבער מיט מיין וועה...

אינהאַלט:

ערשטער טהייל:

דאָס לעבען ציהט.

דאָס לעבען ציהט — 9

ווען דו געהסט אמאָל פערביי — 11

טעג — 13

גליק — 14

צייט־מאָטיוו — 16

אין וועג — 17

דו ביזט ווי אַ רויז — 18

די געזוכטע ליעבע — 19

דער זיעגער — 21

זעקס מיליאָן מענשען — 22

די רויז — 25

זי און דער טרוים — 27

אַלע — 28

אויפ'ן ים — 29

צום ים — 31

צום דיכטער — 32

פון בענקענדען — 34

כל־זמן — 35

ניט אלץ — 36

אין א שניי נאכט — 37

די שבועה — 38

אומעטיג — 39

און וואו דו קומסט — 40

דו פערגעסט מיך ליעבסטע — 41

די אלטע קשיא — — — — — 42
דער הערבסט — — — — — — 43
זומער טעג — — — — — — 45
אויפ׳ן באנקעט — — — — — 46
ווי א בלום — — — — — — 47
מיר שטאמען אלע פון אן אנדער וועלט — 48
פון חדר — — — — — — — 50
מיר בענקען — — — — — — 51
וועלט און מענש — — — — — 52
אויפ׳ן גרינעם גראז — — — — — 53
דוד צו אבישג השומנית — — — — 54
א ווארט — — — — — — — 55
ווי לאנגווײליג — — — — — — 56
די פאר — — — — — — — 57
האפנונג — — — — — — — 59
צו א שנעעלע — — — — — — 60
נאך א מאנטאג, נאך א דיענסטאג... — 61

צווייטער טהייל:

טראמפּייטען שאלען.

טראמפּייטען שאלען — — — — 65
מוטער — — — — — — — 66
איך בין זיי מקנא — — — — — 68
מוטער און קינד — — — — — 71
נייע איכה׳ס — — — — — — 73
דער פוילישער טאג — — — — — 74
א וועלט־חלום — — — — — — 76
א בריעף צו דער ליעבסטער — — — 77

לשנה טובה — — — — — — — 78
די געפאנגענע טויב — — — — 81
נייע צייט רעכענונג — — — — — 83
ביי'ם בארג סיני — — — — — 84
דער באָל פון דעם זיעג — — — — 86
שפעטער — — — — — — 89
קינדער־שפּיעל — — — — — — 90
אויפ'ן פעלד... — — — — — — 91
ווייסער טויב פון שלום — — — — 92
ארבייטסלאָזיגקייט — — — — — 94
א מלחמה־בריעף — — — — — 96
וועלט פּרושים — — — — — 99
שלח מנות — — — — — — 101

דריטער טהייל:

די היים.

פּראָלאָג — — — — — — — 107
שבת פאר נאכט — — — — — 108
מיין היים — — — — — — 110
די ווינד־מיהל — — — — — — 113
פסח — — — — — — — 115
דאָס טייכעל — — — — — 116
שפּוך חמתך — — — — — 117
שבת אין ניו־יאָרק — — — — — 118
עס ציהט זיי — — — — — 119
שטערען — — — — — — — 120
ניין, איך וועל אהיים ניט פאָהרען... — 123
אין א גאס אין מיטען שטאָדט — — 124
אין די וויסטע לענדער — — — — 126

פיערטער טהייל:

מעשה'לעך און באלאדען.

די גאלדענע קייט — — — — — — — —131
די צויבערין — — — — — — 134
יוסף חסיד — — — — — — 137
דער גוטער קעניג און דאס פאלק — — 140
דער פערבלאנדזשעטער מלאך — — — 143
די צוויי ראדיקאלען — — — — 147
דער איד מיט'ן קרייץ — — — — 149
די קעלנערין — — — — — — 151
סטרייק — — — — — — — 153
א געזאנג צו קעמפפערינס — — — 154
דער שונא — — — — — — 156

פינפטער טהייל:

אבענד־געדאנקען.!

א קארטען־ליעדעל — — — — — 161
אין א פרעמדען לאנד — — — — 162
א גרוס — — — — — — — 163
אין דער שפעטער שטונדע — — — 164
די נאכט — — — — — — — 165
צום רעגענדיל — — — — — — 166
ברען אוים — — — — — — 167
חלומות — — — — — — — 168
איינזאמקייט — — — — — — 169
עס דאכט מיר — — — — — — 171

אווענד — — — — — — — 172
קום שוין — — — — — — — 173
דער וואנדערער — — — — — 174
שווייג דו ים ! — — — — — — 175
וואוהין — — — — — — — 176
דער שלאָס — — — — — — 178
שאטען — — — — — — — 179
ביי'ם וואסער — — — — — — 181
משיח־צייט — — — — — — 183
דאס בוך פון לעבען — — — — 184
אַ, ביי מיין פענסטער דער בוים... — — 185
מיר דאכט זיך — — — — — — 186
אין גאס — — — — — — 187
די בלינדע ליעבע — — — — — 188
די אייפערזיכטיגע — — — — — 189
די היילונג — — — — — — — 190
דער שמעטערלינג און די בלום — — — 191
פריהלינג און ליעבע — — — — 192
דער שמעטערלינג — — — — — 193
נייע און אלטע ליעבע — — — — 194
טרוימעריי — — — — — — 195
צו איהר — — — — — — 196
רחמים — — — — — — — 197
דאך איך גלויב — — — — — — 198
פערשפעטיגט — — — — — — 199
ווען דיין הארץ — — — — — 201
דער פרייער פויגעל — — — — 202
צוויי וועגען — — — — — — 203
די יונגע מוטער — — — — — 205
דער דיכטער און זי — — — — 206

אליין — — — — — — — 208
היי, איהר יונגע יאהרען! — — — 209
צום מזל — — — — — — — 211

זעקסטער טהייל:

לידער אלערליי.

דער רבי איז געשטארבען — — — 215
שטאָטישע פריינדשאפט — — — — 218
אונזערע הימלען — — — — — 219
חנוכה־פאנטאזיע — — — — — 221
צוויי דורות — צוויי מאמעס — — 223
די בוימער רופען — — — — — 224
א תפלה — — — — — — — 226
אויף די פעלדער — — — — — 228
העלדען — — — — — — — 230
אלטע לייט — — — — — — 231
א תפלה — — — — — — — 232
אַלטע בריעף — — — — — — 234
די וואָג — — — — — — — 235
דער געפאַלענער שטערען — — — — 238
וועלט און זי — — — — — — 240
דער פּראָפעסאר פון ליעבע — — — 241
הערבסט־ליעדער — — — — — 245

Baycrest Centre
for Geriatric Care

**THIS BOOK MAY BE KEPT
21 DAYS**

and may be renewed once, if no application has been registered for it.

A fine of 4 cents a day is charged, if the book is kept after the last date stamped below. No book will be issued while a fine remains unpaid.

FORM # 215-1152

Y

אברהם רייזען
לידער

avrom Reizen
songs.

Fiction

Songs
Avrom Reizen